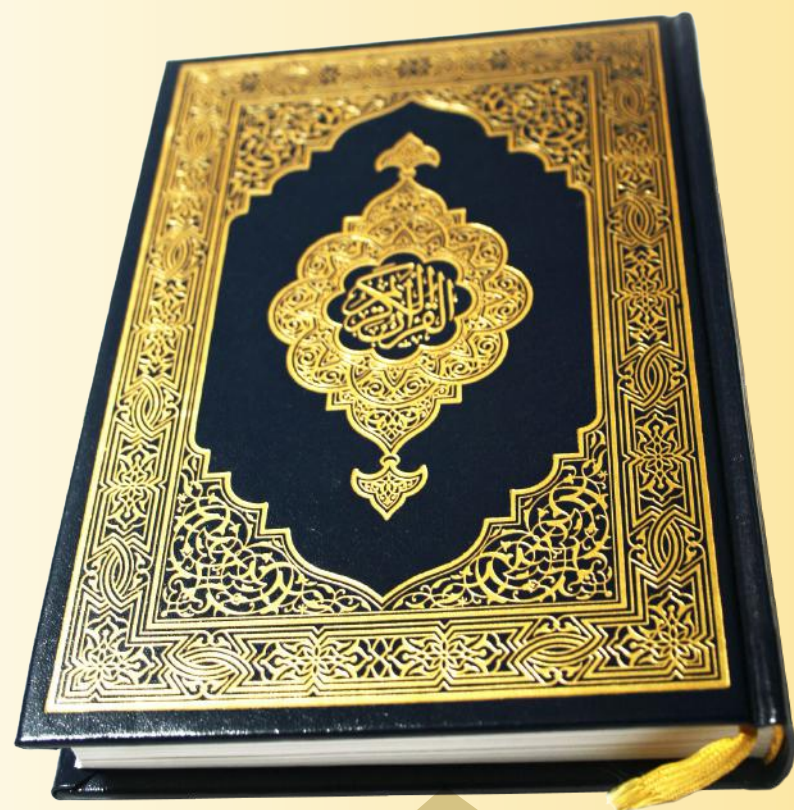

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و تربیة معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم

رهنمای تدریس آموزش قرآن کریم صنف ۵

unicef
د هر ماشوم لپاره
برای هر طفل

سال چاپ: ۱۳۹۵ هـ. ش.

کتاب های درسی مربوط وزارت معارف بوده،
خرید و فروش آن جداً ممنوع است. با متخلفین
برخورد قانونی صورت می گیرد.
moe.curriculum@gmail.com

وزارت معارف

معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و

تربیه معلم

ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی

و تألیف کتب درسی

رهنمای تدریس آموزش قرآن کریم

صنف پنجم

سال چاپ: ۱۳۹۶ هـ. ش.

مؤلفان:

- نورالحق "عارف" عضو علمی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی.
- سیدجان "سعادت" عضو علمی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی.

ایدیت علمی و مسلکی:

- نور الله توحیدی عضو علمی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی.

ایدیت زبانی:

- عبدالرزاق کوهستانی عضو علمی دیپارتمنت زبان و ادبیات دری.

کمیته دینی، سیاسی و فرهنگی:

- معاون سرمؤلف عنایت الله عادل آمر بخش تعلیمات اسلامی.
- حبیب الله راحل مشاور وزارت معارف در ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی.

کمیته نظارت:

- دکتور اسد الله محقق معین نصاب تعلیمی و تربیه معلم
- دکتور شیر علی ظریفی مسؤول پروژه انکشاف نصاب تعلیمی
- سرمؤلف عبدالظاهر گلستانی رئیس عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

طرح و دیزاین:

- عنایت الله غفاری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، کوچري	پامپریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلیري	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

پیام وزیر معارف

سپاس بیکران آفریدگاری را که انسان را در احسن تقویم آفرید و او را قدرت بیان بخشید و به زیور علم و اندیشه آراست و درود بی پایان بر پیامبر مکرم اسلام حضرت محمد مصطفی - صلی الله علیه وسلم - که معلم بزرگ انسانیت است و پیام آور رحمت و هدایت و روشنایی.

تعلیم و تربیت نقطه آغاز هر تحول و سنگ بنای توسعه در هر جامعه است. هدف اصلی تعلیم و تربیت به فعلیت رساندن نیروهای بالقوه انسان و شگوفای ساختن استعدادهای درونی وی است.

کتاب درسی یکی از ارکان مهم در فرایند تعلیم و تربیت محسوب می شود که همگام با تحولات و پیشرفت های علمی نوین و مطابق با نیازمندی های جامعه تهیه و تألیف می گردد و باید دارای ظرفیت و ظرفیتی باشد که بتواند آموزه های دینی و اخلاقی را توأم با فرآورده های علوم جدید با میتودهای نوین به شاگردان منتقل کند.

کتابی که اکنون در اختیار شما قرار دارد، بر اساس همین ویژه گی ها تهیه و تألیف شده است. سعی وزارت معارف همواره براین بوده که نصاب تعلیمی و کتب درسی معارف کشور، متکی بر مبانی تعلیم و تربیت اسلامی و حفظ هویت ملی، مطابق با معیارهای علمی و روش های تربیتی نوین بوده، استعدادهای دانش آموزان را در همه زمینه های اخلاقی و علمی شگوفای گرداند و قدرت تفکر، ابتکار و حس جستجوگری را در آنها تقویت بخشد. ترویج فرهنگ گفتگو و رواداری، تقویت حس وطن دوستی، مهربانی، گذشت و همبستگی از خواست های دیگر وزارت معارف است که باید در کتب درسی متبلور باشد.

کتاب های درسی بدون داشتن معلم خوب و مسلکی نمی تواند اهداف مورد نظر را بر آورده سازد. معلم یکی از ارکان مهم تعلیم و تربیت و مجری برنامه های آموزشی و تربیتی است. از معلمان و آموزگاران خوب، متعهد و دلسوز کشورم که ستیزه با سیاهی و نادانی را پیشه خود ساخته اند، صمیمانه آرزومندم که با تطبیق دقیق و مخلصانه نصاب تعلیمی، کودکان و جوانان میهن را بسوی فتح قله های رفیع دانش، اخلاق و معنویت رهنمون گردند.

کامیابی نظام آموزشی کشور بدون همکاری جدی مردم غیر ممکن است. ازین رو از همه اقشار و افراد ملت شریف افغانستان، بخصوص از خانواده ها و اولیای محترم شاگردان خواهشمندم که از هیچگونه همکاری در جهت تحقق اهداف معارف دریغ نورزند. همچنان از همه نویسندگان، دانشمندان، متخصصان تعلیم و تربیت و اولیای محترم شاگردان تقاضا می شود که با ارایه نظریات و پیشنهادهای سالم و نقدهای سازنده خود وزارت معارف را در بهبود هر چه بیشتر کتابهای درسی همکاری نمایند.

لازم می دانم از تمام مؤلفان دانشمند و کارمندان اداری و فنی وزارت معارف که در تهیه، تألیف، طبع و توزیع این کتاب زحمت کشیده اند و از همه نهادهای ملی و بین المللی که در زمینه چاپ و توزیع کتب درسی همکاری نموده اند، قدردانی و تشکر نمایم.

در اخیر از خداوند منان استدعا دارم که به لطف بی پایان خود، ما را در تحقق آرمانهای مقدس معارف یاری رساند. إنه سمیع قریب مجیب.

دکتور اسدالله حنیف بلخی

وزیر معارف

فهرست عناوین

۱	قرآن کریم
۵	اولین وحی
۹	عنوان: تلاوت آیت (۱۷۸) سورة البقره
۱۲	عنوان: تلاوت آیات (۱۷۹ - ۱۸۰) سورة البقره
۱۵	عنوان: تلاوت آیت (۱۸۱ - ۱۸۲) سورة البقره
۱۸	عنوان: تلاوت آیت (۱۸۳ - ۱۸۴) سورة البقره
۲۰	عنوان: تلاوت آیت (۱۸۵) سورة البقره
۲۳	عنوان: تلاوت آیت (۱۸۶) سورة البقره
۲۴	عنوان: تلاوت جز اول آیت (۱۸۷) سورة البقره
۲۵	عنوان: تلاوت جز دوم آیت (۱۸۷) سورة البقره
۲۶	عنوان: تلاوت آیت (۱۸۸) سورة البقره
۲۷	عنوان: تلاوت آیت (۱۸۹) سورة البقره
۲۸	عنوان: تلاوت آیات (۱۹۰ - ۱۹۱) سورة البقره
۲۹	عنوان: تلاوت آیات (۱۹۲ - ۱۹۳) سورة البقره
۳۰	عنوان: تلاوت آیت (۱۹۴) سورة البقره
۳۱	عنوان: تلاوت آیات (۱۹۵ - ۱۹۶) سورة البقره
۳۲	عنوان: تلاوت جز اخیر آیت (۱۹۶) سورة البقره
۳۳	عنوان: تلاوت آیت (۱۹۷) سورة البقره
۳۴	عنوان: تلاوت آیت (۱۹۸) سورة البقره
۳۶	عنوان: تلاوت آیت (۱۹۹-۲۰۰) سورة البقره
۳۸	عنوان: تلاوت آیت (۲۰۱-۲۰۲) سورة البقره
۳۹	عنوان: تلاوت آیت (۲۰۳-۲۰۴) سورة البقره
۴۰	عنوان: تلاوت آیت (۲۰۵-۲۰۶) سورة البقره
۴۱	عنوان: تلاوت آیات (۲۰۷ - ۲۰۸) سورة البقره
۴۲	عنوان: تلاوت آیات (۲۰۹ - ۲۱۰) سورة البقره
۴۳	عنوان: تلاوت آیات (۲۱۱ - ۲۱۲) سورة البقره
۴۴	عنوان: تلاوت آیت (۲۱۳) سورة البقره
۴۵	عنوان: تلاوت آیت (۲۱۴) سورة البقره
۴۶	عنوان: تلاوت آیت (۲۰۵) سورة البقره
۴۷	عنوان: تلاوت آیت (۲۱۶) سورة البقره
۴۸	عنوان: تلاوت آیت (۲۱۷) سورة البقره
۴۹	عنوان: تلاوت آیات (۲۱۸ - ۲۱۹) سورة البقره
۵۰	عنوان: تلاوت آیت (۲۲۰) سورة البقره
۵۱	عنوان: تلاوت آیت (۲۲۱) سورة البقره
۵۲	عنوان: تلاوت آیات (۲۲۲ - ۲۲۳) سورة البقره
۵۳	عنوان: تلاوت آیات (۲۲۴ - ۲۲۵) سورة البقره
۵۴	عنوان: تلاوت آیات (۲۲۶ - ۲۲۷) سورة البقره

٥٦	عنوان: تلاوت آیت (٢٢٨) سورة البقره
٥٧	عنوان: تلاوت آیت (٢٢٩) سورة البقره
٥٨	عنوان: تلاوت آیت ٢٣٠ سورة البقره
٥٩	عنوان: تلاوت آیت ٢٣١ سورة البقره
٦٠	عنوان: تلاوت آیت (٢٣٢) سورة البقره
٦١	عنوان: تلاوت آیت (٢٣٣) سورة البقره
٦٢	عنوان: تلاوت آیات (٢٣٤-٢٣٥) سورة البقره
٦٣	عنوان: تلاوت آیات (٢٣٦-٢٣٧) سورة البقره
٦٤	عنوان: تلاوت آیات (٢٣٨-٢٤٠) سورة البقره
٦٥	عنوان: تلاوت آیات (٢٤١-٢٤٢) سورة البقره
٦٧	عنوان: تلاوت آیات (٢٤٣-٢٤٤) سورة البقره
٦٨	عنوان: تلاوت آیات ٢٤٥-٢٤٦ سورة البقره
٦٩	عنوان: تلاوت آیات ٢٤٧-٢٤٨ سورة البقره
٧١	عنوان: تلاوت آیت ٢٤٩ سورة البقره
٧٣	عنوان: تلاوت آیات (٢٥٠-٢٥٢) سورة البقره
٧٤	عنوان: تلاوت آیات ٢٥٣-٢٥٤ سورة البقره
٧٥	عنوان: تلاوت آیات ٢٥٥-٢٥٦ سورة البقره
٧٧	عنوان: تلاوت آیات ٢٥٧-٢٥٨ سورة البقره
٧٨	عنوان: تلاوت آیات ٢٥٩-٢٦٠ سورة البقره
٧٩	عنوان: تلاوت آیات ٢٦١-٢٦٤ سورة البقره
٨١	عنوان: تلاوت آیات ٢٦٥-٢٦٧ سورة البقره
٨٣	عنوان: تلاوت آیات ٢٦٨-٢٧٢ سورة البقره
٨٥	عنوان: تلاوت آیات ٢٧٣-٢٧٥ سورة البقره
٨٧	عنوان: تلاوت آیات ٢٧٦-٢٧٨ سورة البقره
٨٨	عنوان: تلاوت آیات ٢٧٩-٢٨١ سورة البقره
٨٩	عنوان: تلاوت جزء اول آیت ٢٨٢ سورة البقره
٩٠	عنوان: تلاوت جزء دوم آیت (٢٨٢) سورة البقره
٩١	عنوان: تلاوت جزء سوم آیت ٢٨٢ سورة البقره
٩٢	عنوان: تلاوت جزء چهارم آیت ٢٨٢ سورة البقره
٩٣	عنوان: تلاوت آیات ٢٨٣-٢٨٤ سورة البقره
٩٤	عنوان: تلاوت آیت ٢٨٥ سورة البقره
٩٥	عنوان: تلاوت آیت ٢٨٦ سورة البقره
٩٧	عناوين: حفظ سورة قدر
٩٨	عنوان: حفظ سورة عاديات
٩٩	عنوان: حفظ سورة زلزال
١٠٠	عنوان حفظ سورة بينه

مقدمه

موضوعاتی که باید هر مسلمان در مورد تجوید بداند:

۱ - تعریف تجوید

تجوید در لغت آراسته نمودن و نیکو گردانیدن را گویند؛ اما از نگاه اهل فن عبارت از: علمی است که به بیان احکام وقواعدی می پردازد که التزام به آن در هنگام تلاوت قرآن کریم واجب است؛ طبق دریافتی که مسلمانان نسل به نسل از یکدیگر داشته اند، تابه پیامبر ﷺ می رسد.

۲ - موضوع علم تجوید

موضوع محوری این علم، احکام وقواعد، چگونه گی و کیفیت نطق الفاظ و حروف است، نطق دقیق حروف که مطابق خصوصیات و صفات ذاتی یا عارضی آن ها باشد که در نتیجه مجاروت حروف بایکدیگر رخ می دهد؛ و نیز نطق این حروف مطابقت داشته باشد بانظم صوتی زبان عربی فصیحی که قرآن به آن نازل شده است.

۳ - حکم تجوید

بنا بر اتفاق علمای تجوید، آموزش احکام تلاوت قرآن کریم و عمل به آن، بر هر مسلمان لازم است و کوتاهی بدون عذر در این راستا موجب گناه می شود.

با وجود مهم بودن علم تجوید، باید یاد آور شد که این علم از حیث علم بودن، همانند سایر علوم قرآنی مقصود و هدف نیست؛ بلکه علم تجوید بسیار مهم است؛ به خاطر این که از قرآن حفاظت می کند باعث استواری و محکمی در تلاوت آن می شود و انسان را به فهم معانی آیات قرآنی که در حقیقت راه قرار دادن آیات در مسیر تطبیق و تنفیذ می باشد کمک می نماید و این همان هدفی است که توسط آن می توانیم رضا و خشنودی خداوند ﷻ را در زنده گی حاصل کنیم.

کسی که قرآن کریم را به صوت زیبا تلاوت می کند؛ اما هدفش خشنودی الله ﷻ نیست، و یا در فهم مشکل ندارد؛ ولی در عملی نمودن و التزام به آن کوشش نمی کند زیبایی و تلاوت خویش بر وی گناه محسوب می شود. بنا بر آن آموختن و آموختاندن قرآن کریم طبق علم تجوید از جمله وجایب مهم مسلمانان و ضرورت مبرم برای جامعه اسلامی است؛ بنابراین ما به عنوان مسلمان در تدریس مضمون آموزش قرآن کریم مصداق حدیث نبوی باشیم {خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ} بهترین شما کسی است که قرآن را می آموزد و برای دیگران می آموزاند. به اساس فرموده فوق بر علاوه از شاگردان، معلمان محترم نیز در تدریس این مضمون باید حتی المقدور سعی ورزند، تا این که سعادت دنیا و آخرت را کسب نمایند و از جهت دیگر شاگردان بتوانند به هدف عالی که همانا آموختن قرآن کریم است دست یابند؛ همچنان در کتاب (آموزش قرآن کریم) حرکات حروف، کلمات قرآنی، جملات قرآنی و آیات مبارک با رنگ های متفاوت مزین شده است، تا شاگردان بیشتر به درس علاقه مند شوند. مؤلفان محترم برای تدریس مضمون فوق الذکر نکات مهم را برای معلمان ذیلاً تقدیم می کنند:

۱- در هر هفته سه ساعت درسی و در تمام سال تعلیمی هفتاد و هشت ساعت درسی است.

تعداد ساعات درسی کتاب (آموزش قرآن کریم صنف پنجم) هفتاد و هشت ساعت است.

- ۲- مضمون آموزش قرآنکریم مشتمل بر سه بخش است:
الف - بخش معلومات ب- بخش تلاوت ج- بخش حفظ.
- ۳- معلم محترم در تدریس آموزش قرآنکریم شاگردان را به نطق صحیح حروف توأم باقواعد تجوید مکلف می‌سازد.
- ۴- معلم محترم شاگردان را به خواندن حروف با حرکت و بدون حرکت که در رسم الخطی که قرآن کریم وجود دارند؛ ولی تلفظ نمی‌شوند آشنا می‌سازد.
- ۵- برای بخش محفوظات صنف پنجم سوره‌های (قدر، عادیات، الزلزال و بینه) در نظر گرفته شده اند که حفظ دو سوره آن، قبل از چهار نیم ماه و حفظ دو سوره دیگر آن بعد از چهارنیم ماه مطلوب است.
- ۶- برای شاگردان تلقین شود تا در ساعت آموزش قرآن کریم با وضو باشند و در حمل و نقل کتاب آموزش قرآن کریم آداب را رعایت نموده و به آن احترام گذارند.
- ۷- هر درس آموزش قرآنکریم به مراحل ذیل تقسیم شده است:
- مرحله اول: خواندن کلمات قرآنی.
- مرحله دوم: خواندن جملات آیت‌های قرآنی.
- مرحله سوم: خواندن آیه مکمل.
- مرحله چهارم: خواندن و تمرین برخی از کلمات به منظور تلفظ درست و تجوید تطبیقی.
- ۸- معلم محترم خواندن آیات درس روز آینده را برای شاگردان کارخانه گگی می‌سپارد.
- ۹- معلم محترم در جریان تمام مراحل دروس و روش‌ها با بسیار مهربانی و لطف درس را برای شاگردان تقدیم می‌کند، همواره ایشان را همکاری و تشویق می‌کند و از هر نوع توهین و تحقیر به آن‌ها خود داری می‌نماید.

درس اول

عنوان: قرآن کریم

صفحه: ۷

اهداف: شاگردان باید:

- معنی لغوی و اصطلاحی قرآن کریم را بدانند.
- تاریخ نزول قرآن کریم را بفهمند.
- آداب قرآن کریم را بیان کرده بتوانند.

تعریف قرآن

قَرَأَ يَقْرَأُ در لغت به معنای جمع کردن است و به معنای (خواندن) نیز به کار رفته است؛ خداوند می فرماید:

﴿إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ﴾ (۱۷، القیامه).

"بدون تردید جمع کردن و خواندن این (کتاب) بر عهده ماست"

گاهی مصدر در زبان عربی به معنای اسم مفعول استعمال می شود به همین لحاظ کلام الله، یعنی قرآن: (کتاب خوانده شده) گفته شده است.

معنای اصطلاحی قرآن

قرآن کریم در اصطلاح چنین تعریف شده است:

المنزل على الرسول المكتوب في المصاحف المنقول إلينا نقلاً متواتراً بلا شبهة.

"کلام الله تعالی که بر حضرت محمد رسول الله ﷺ نازل شده و در مصاحف نوشته شده و بطور تواتر و بدون شبهه از ایشان بما رسیده را قرآن گویند."

تاریخ نزول قرآن

قرآن کریم در میان کتاب های آسمانی و وحیانی، تنها کتابی است که هم از حیث لفظ و هم از حیث معنا آن گونه که بر پیامبر اسلام ﷺ نازل شده است، در میان پیروان آن قرار دارد. نزول قرآن آن گونه که در آیات آن آمده به قرار زیر است:

۱- در شب قدر: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ﴾ (القدر، ۹۷ / ۱) «ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم».

۲- در شب مبارک: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ﴾ (الدخان، ۴۴ / ۳) «براستی ما آن را در شبی پر برکت نازل کردیم ما همواره اندازکننده بوده ایم!».

۳- در ماه رمضان: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ﴾ (البقره، ۱۸۵ / ۲) «ماه رمضان آن است که فرود آورده شد در وی قرآن».

این آیات بیانگر آن است که قرآن نزول دفعی داشته است؛ اما زنده گی و تاریخ اسلام گواه آن است که پس از بعثت رسول خدا ﷺ به رسالت در چهل سالگی، به مدت بیست و سه سال دوران رسالت آن حضرت ﷺ بر ایشان نازل شده است. بر این نزول تدریجی در قرآن نیز اشاره شده است: ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكُتٍ وَنُزِّلْنَاهُ تَنْزِيلًا﴾ (الأنعام، ۱۷ / ۱۰۶) «و قرآن را [جدا جدا و] بخش بخش فرو فرستادیم تا آن را با درنگ بر مردم بخوانی».

نزول تدریجی حفظ و تدوین آن را نیز می‌طلبید، لذا پیامبر ﷺ در مرتبه نخست خود به حفظ کردن آن و حتی شتاب ورزیدن در این امر مبادرت می‌ورزیدند: ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ﴾ «إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ» (القیامه، ۷۵/۱۶-۱۷) «زبان را به [تکرار] آن مجنبان تا به شتاب آن را [به خاطر بسپاری]. جمعش و [آسان ساختن] خواندش بر [عهده] ماست»

در میان مهاجران و انصار نیز گروهی از صحابه به حفظ آن می‌پرداختند؛ سپس قرآن به صورت نوشته درآمد و از روزگار خود پیامبر ﷺ و به دستور ایشان به کتابت آن همت گماشته شد. کثرت قاریان و کاتبان وحی و جدیت و حساسیت مسلمانان به این کتاب آسمانی، باعث شد که از هر گونه تحریف مصون ماند. گردآوری و نگارش قرآن کریم از دیرباز مورد توجه مسلمانان بوده است. گردآوری قرآن دو مرحله را پشت سر گذراند.

نخست به معنای حفظ آن در سینه‌ها بوده است که نخستین حافظ آن شخص پیامبر اکرم ﷺ بوده است. بعد از ایشان حافظانی از اصحاب بودند که به این امر مبادرت می‌ورزیدند؛ اما در مرحله دوم، می‌توان به حضرت ابوبکر، عمر، عثمان، علی، زید بن ثابت، ابی بن کعب و.. اشاره کرد. این نوشته‌ها معمولاً بر روی «لخاف» (سنگ نازک یا صفحه‌های سنگی) و «عسیب» (شاخه‌های درخت خرما) و «أکتاف» (استخوان‌های پهن شتر) و «أقتاب» (تکه چوبی که بر پشت شتر می‌گذاشتند و بر روی آن سوار می‌شدند) و بر تکه‌های پوست بوده است.

این همه تلاش و مجاهدت در حفظ و نگارش قرآن تردیدی باقی نمی‌گذارد که این کتاب همان است که بر پیامبر ﷺ نازل شده و به دست ما رسیده است. از طرفی مفاهیم و معانی قرآن چنان است که راه هر گونه تحریف را بسته است. کتابی که خود را «النور» معرفی می‌نماید و جن و انس را از آوردن آن ناتوان می‌شمارد، نباید برای اثبات تحریف‌ناپذیری خارج از آن کمک گرفت. علاوه بر این خداوند نیز مصونیت آن را از هر گونه تحریف تضمین نموده است:

﴿إِنَّا نَحْنُ نُزِّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ كَافِظُونَ﴾ (الحجر، ۹/۱۵) «ما قرآن را نازل کردیم و ما به‌طور قطع نگهدار آنیم!»

آداب قرآن کریم

آدابی که به قرآن کریم ارتباط دارد و رعایت آن بر مسلمانان لازم است از این قرار است:

ادب اول: ادب اسماع و گوش دادن به قرآن کریم است، چنانچه خداوند در سوره اعراف آیت ۲۰۴ می‌فرماید: ﴿وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ [۷:۲۰۴]

ترجمه: و هنگامی که قرآن کریم خوانده شود گوش فرا دهید و سکوت کنید تا مورد رحمت قرار گیرید و خداوند آنانی را که در برابر قرائت قرآن کریم سوء ادب می‌کنند، مورد نکوهش قرار داده است، در سوره فضیلت آیت ۲۶ می‌فرماید: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا هَذَا الْقُرْآنَ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ [۴۱:۲۶]

ترجمه: و کافران گفتند: این قرآن را مشنوید و هنگام قرائت آن غوغا بر پا کنید، شاید غالب شوید.

ادب دوم: ادب ترتیل و قرائت قرآن کریم است: چنانچه در سوره مزمل آیت ۳ می‌فرماید: ﴿وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا﴾ [۷۳:۳]

ترجمه: قرآن کریم را به صورت واضح و با دقت کامل بخوان، به این معنای که ادای حروف از مخارجش با تدبیر به معنای توأم باشد. هم چنان در سوره اسراء آیت ۱۰۶ می‌فرماید: ﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا﴾ [۱۷:۱۰۶]

ترجمه: قرآن را جدا جدا فرستادیم، تا آن را بر مردمان به آرامی بخوانی و ما آن را (جدا جدا حسب وقایع) نازل فرمودیم.

ادب سوم: ادب تفکر در معانی است - چنانچه در سوره ص آیت ۲۹ می‌فرماید: ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [۳۸:۲۹]

ترجمه: کتابی که به سوی تو فرو فرستادیم با برکت است تا آیاتش را تدبیر کنند و خرد مندان پند گیرند. ادب چهارم: عمل به قرآن است یعنی: انسان چیزی را که به زبان تلاوت می‌کند قلب اش در معنای آن باید تفکر کند. هنگامی که آیت رحمت را می‌خواند نزد آن توقف کند و از الله جنت را بخواهد. و هرگاه به آیت عذاب برسد نزد آن توقف نموده نجات از آتش دوزخ را از الله در خواست نماید. هم چنین اوامر و نواهی قرآن را در عمل پیاده نماید. و در آیات اسما و صفات منهج و روش سلف صالح را در پیش گیرد.

ادب پنجم: دست نرساندن به قرآن به غیر طهارت است چنانچه در سوره واقعه آیت ۷۰ می‌فرماید: ﴿لَا يَمْسُهَا إِلَّا الْطَّهَّرُونَ﴾ [۵۶:۷۹]

ترجمه: دست نمی‌زنند به آن مگر پاکان - این آیت به این اشاره دارد که نباید انسان قرآن را بدون طهارت دست رساند.

بیان اسما و صفات قرآن کریم

قرآن کریم درحقیقت دارای پنج نام است: القرآن، الفرقان، الذکر، الکتاب و التنزیل و مشهورترین آن قرآن است و خداوند کلام خود را درشخصت و یک جا به همین نام موسوم کرده است.

قرآن کریم دارای اوصاف زیادی است که، برخی آن را پنجاه و پنج قلم داد کرده اند و برخی نود گفته اند از قبیل: تذکر، ذکری، تنزیل، احسن الحدیث، موعظه، حکم، حکمت، حکیم، شفاء، هدی، هادی، صراط مستقیم، جبل الله، رحمت، روح، احسن القصص، بیان، مبین، بصائر، فصل، نجوم، مثانی، نعمت، برهان، بشیر، نذیر، قیم، مهیمن، نور، حق، عزیز، کریم، مبارک و غیره.

بیان حکمت نزول قرآن

خداوند منان در قرآن کریم اسباب و حکمت‌های متعددی را برای نزول قرآن به شیوه‌های گوناگون یادآوری نموده است که هر یک بیانگر اعجاز قرآن و دلیل جداگانه برای ایمان به قرآن است و آن حکمت‌ها بدین قرار است: قرآن برای عام و خاص هدایت است چنانچه خداوند منان می‌فرماید: ﴿هُدًى لِلْمُتَّقِينَ﴾ (۲) «نزول» این کتاب مایه هدایت پرهیزگاران است.

و در سوره البقره آیت ۵۷ می‌فرماید: ﴿وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ نزول قرآن هدایت و مزده برای مومنان است. و نیز در سوره البقره آیت ۱۵۸ قرآن را به هدی للناس وصف نموده است.

﴿وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاكَ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ﴾ قرآن شفاء رحمت و موعظه برای مردم است طوری که در سوره یونس آیت ۵۷ می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تُكْمُ مَوْعِظَتِي مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ﴾ [۱۰:۵۷].

ترجمه: ای مردم به راستی که آمد شما را از جانب پروردگار تان پندی و شفا بخش امراضیکه در سینه‌ها است و مومنان را وسیله هدایت و رحمت است.

قرآن برای انداز است خداوند در سوره انعام آیت ۹۲ می‌فرماید: ﴿وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ﴾ [۶:۹۲].

ترجمه: و این کتاب با برکتی است که ما آن را فرو فرستادیم «به سوی تو» تصدیق کننده است آنچه را که قبل از وی است. تا اهل مکه و اطراف آن را «از عذاب خداوندی» بترساند.

قرآن برای بشارت است طوری که در سوره نمل آیت ۲ می‌فرماید: ﴿هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾ [۲۷:۲]. این کتاب برای مؤمنان هدایت و مژده است.

قرآن برای تبلیغ است چنانچه خداوند در سوره ابراهیم آیت ۵۲ می‌فرماید: ﴿هَذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنْذِرُوا بِهِ وَيُعَلِّمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [۱۴:۵۲]. ترجمه: این کتاب برای تبلیغ مردم است.

قرآن برای تدبیر است، طوری که خداوند منان در سوره ص آیت ۲۹ می‌فرماید: ﴿كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَذَّكَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ [۳۸:۲۹].

ترجمه: این کتاب با برکتی است که به سوی تو فرو فرستادیم تا آیاتش را تدبیر کنند و تا خردمندان متذکر شوند. قرآن پند، نصیحت و موعظه برای همه و به ویژه برای خردمندان است؛ طوری که خداوند در سوره ص آیت ۲۹ می‌فرماید: ﴿وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ تا خردمندان پند بگیرند.

وسيلة برای بیرون آوردن بشریت از تاریکی‌ها به سوی روشنی است چنانچه خداوند در سوره ابراهیم آیت ۱ می‌فرماید: ﴿الرَّكِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ [۱۴:۱]. ترجمه: قرآن کتابی است که ما آن را فرو فرستادیم به سوی تو، تا «به وسیله تعلیم و تربیه» به توفیق پروردگار مردم را از تاریکی‌ها به سوی روشنی بیرون آری.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می‌گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس دوم

عنوان: اولین وحی

صفحه: ۱۱

اهداف: شاگردان باید:

- معنی و مفهوم وحی را بدانند.
- انواع و اقسام وحی را بفهمند.
- چگونگی نزول وحی بر پیامبر را بیان کرده بتوانند.

وحی و حقیقت آن

قرآن کریم بر سرور کائنات محمد مصطفی ﷺ توسط وحی نازل شده است. از این جهت قبل از هر چیز دانستن مطالبی چند مربوط به وحی ضروری به نظر می رسد.

اهمیت وحی

خداوند منان نعمت‌های بیشماری به انسان عطا نموده است که از آن جمله می توان از سه نعمت بزرگ الهی نام برد: ۱- حواس ۲- عقل ۳- وحی

وانسان می تواند توسط این سه نعمت بزرگ الهی از حقیقت کائنات و خواص چیزهای آن و راه‌های بهره گیری از آن استفاده کند. کاره‌ریک از این سه وسیله علمی محدود و مخصوص در جاهای خاص می باشد؛ مثلاً: حواس نمی تواند به تنهایی به تمام چیزها پی ببرد و نیز عقل قادر نیست به درک و حقیقت همه چیز؛ بنا بر این در جاهای که عقل و علم نتواند مجهولات را به دست بیاورد در این صورت جهت کسب معلومات سراغ وحی الهی می رویم. از آنچه گفته شد معلوم شد که، وحی بالاترین وسیله علمی برای انسان است که درست درجایی که حواس و عقل از درک و کسب معلومات عاجز ماند می رویم به طرف وحی.

مفهوم وحی

﴿وَحْيٌ وَإِيحَاءٌ﴾ کلمات زبان عربی است که در لغت به معنای: اشاره کردن باتندی و سرعت) می باشد.

و در قرآن کریم همین معنای به کار برده شده است؛ چنانچه در قصه حضرت زکریا ﷺ چنین آمده است:

﴿فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا﴾ (مریم آیت ۱۱).

ترجمه: پس بیرون آمد بر قوم خود از محراب عبادت ، پس اشاره کرد به سوی ایشان که تسبیح گویند صبح و شام.

و نیز به معنای (انداختن سخنی و مطلبی در دل) به کار برده شده است همین معنای در آیات متعددی قرآن کریم

آمده است: ﴿وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا﴾ (النحل آیت ۶۸).

ترجمه: و الهام فرستاد پرورد گارتو به سوی زنبور عسل که بساز خانه‌ها از کوه‌ها.

این لفظ برای وسوسه هایی که شیاطین در دل ها می اندازند به کار رفته است: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ﴾ (انعام آیت ۱۲۲).

ترجمه: و همچنین پیدا کردیم برای هر پیغامبری دشمنان را که شیاطین اند از آدمیان و جن بطریق وسوسه القا می کنند بعض ایشان به سوی بعض.

تعریف وحی در اصطلاح شرع

وحی در اصطلاح شرع عبارت است از: (كَلَامُ اللَّهِ الْمُنَزَّلُ عَلَى نَبِيٍّ مِنْ أَنْبِيَائِهِ) یعنی: کلام خداوندی است که بر پیغمبری نازل شده. لازم به یادآوری است که بنابر مشهور شدن وحی در معنای اصطلاحی خود، استعمال آن برای کسی غیر از پیغمبر درست نیست.

حضرت علامه انور شاه کشمیری رحمته الله می نویسد: در دو کلمه وحی و ایحاء اندکی فرق وجود دارد: مفهوم ایحاء عام است اشاره به کسی و القای مطلب در دل کسی غیر از نبی علاوه بر نازل کردن وحی بر انبیاء در مفهوم آن داخل می باشد. بنابران ایحاء بر نبی و غیر نبی استعمال می شود؛ اما وحی فقط به الهامی گفته می شود که بر انبیاء نازل شود. به همین دلیل قرآن کریم لفظ ایحاء را برای نبی و غیر نبی به کار برده است؛ ولی لفظ وحی را برای کسی غیر از انبیاء به کار نبرده است.

اقسام وحی

حضرت علامه انور شاه کشمیری در فیض الباری وحی را به سه نوع تقسیم نموده است که قرار ذیل است:

۱ - وحی قلبی: در این نوع وحی نه فرشته واسطه است و نه حواس نبی؛ بلکه مطلبی در قلب پیامبر جایگزین می شود و به پیغمبر معلوم می شود که، آنچه در قلبش القاء می شود از طرف الله تعالی آمده است. این کیفیت ممکن است هم در بیداری و هم در خواب صورت پذیرد؛ بنا بر همین خواب پیامبران وحی است؛ مانند حکم ذبح فرزندان به حضرت ابراهیم علیه السلام در خواب.

۲ - کلام الهی: این نوع وحی عبارت است از: این که باری تعالی مستقیماً شرف همکلامی به رسول عطا می فرماید، در این نوع وحی فرشته کدام واسطه نمی باشد؛ اما نبی آوازی را که متفاوت از آواز مخلوقات و دارای کیفیتی بسیار عجیب و غریب است می شنود. فقط انبیاء می توانند کیفیت و فرحت آن را بشناسند، ادراک و فهم این نوع آواز کار عقل بشر نیست.

این نوع وحی از تمام انواع دیگر افضل و بالاتر است طوری که قرآن کریم در ارتباط به فضیلت حضرت موسی علیه السلام می فرماید:

﴿وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ (النساء آیت ۱۶۴).

ترجمه: و الله باموسی سخن گفت.

۳- وحی مَلکی: این نوع وحی عبارت است از: این که خداوند پیام خود را توسط فرشته به نبی می‌فرستد و فرشته پیغام رامی رساند. گاهی فرشته دیده نمی‌شود فقط آوازش شنیده می‌شود و گاهی به شکل انسانی پیغام می‌آورد و بسیار به ندرت اتفاق می‌افتد که در شکل اصلی خود به نبی دیده شود.

در قرآن کریم به این سه نوع وحی اشاره شده است؛ چنانچه خداوند می‌فرماید: ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ﴾ (۵۱) ترجمه: "ممکن نیست هیچ آدمی را که سخن گوید با وی الله تعالی مگر با اشاره یا از پشت پرده و یا بفرستد فرشته ای را پس نازل کند به حکم الله آنچه الله خواسته است."

در این آیت منظور از (وحیاً) قسم اول یعنی: وحی قلبی مراد است؛ و مراد از پشت پرده قسم دوم یعنی: وحی کلام الهی مراد است؛ و مقصود از فرستادن پیغامبر قسم سوم یعنی: وحی مَلکی مراد می‌باشد.

وحی مَتْلُو و غیر مَتْلُو

آنچه از وحی بر حضرت رسول اکرم ﷺ نازل شده است به دو نوع است:

۱- وحی متلو: عبارت از آیات قرآن کریم است که لفظ و معنا هر دو از طرف الله تعالی می‌باشد. طوری در قرآن کریم برای همیشه حفاظت کرده شده اند که یک نقطه یا حرکت از آن نه تغییر داده شده است و نه تغییر داده خواهد شد. به این وحی در اصطلاح علما (وحی متلو، تلاوت کرده می‌شود) گویند.

۲- وحی غیر متلو: این نوع از وحی، جزئی از قرآن کریم نیست اما بسیاری از احکام از طریق این وحی به ایشان (صلی الله علیه وسلم) رسانیده شده است. به این وحی (وحی غیر متلو، تلاوت کرده نمی‌شود) می‌گویند.

فضیلت و اهمیت قرآن کریم

- قرآن کریم و سنت نبوی دو مصدر اساسی شریعت اسلامی می‌باشد که بشر را به سوی رستگاری دارین دعوت می‌کند و هر کس دعوت آنها را بپذیرد مسلماً راه یاب می‌شود؛ چنانچه حضرت رسول خدا ﷺ فرموده: (تَرْكُ فَيْكُمُ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا مَا تَمْسِكْتُمْ بِهِمَا كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّةُ رَسُولِهِ).

تا زمانی که شما به این دو اصل چنگ زنید یعنی عامل باشید هرگز گمراه نمی‌شوید. (موطای امام مالک)

- قرآن کریم برای بشریت کتابی است سر تا پا چشمه هدایت و روشنایی؛ طوری که در بسا آیات مبارک این کتاب هدایت خواننده شده است؛ طور مثال: ﴿الْمَذْكُورُ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ "این کتابی است که هیچ شکی نیست در آن، رهنماست برای پرهیزگاران"

- نکته جالب و معجزه آسا این است که در این کتاب الهی اعلان شده که در این کتاب هیچ شکی نیست یعنی برحق بوده و از همه عیوب و نقصان مبرا می‌باشد؛ اما در تمام کتب دیگر که توسط بشر تصنیف و تألیف شده در ابتدا و مقدمه آن‌ها از اشتباهات، اغلاط و نقایص پوزش خواهی شده و گفته شده اشتباهات بنده را مورد عفو قرار دهید. پس معلوم می‌شود که این کتاب (قرآن کریم) کتاب بشر نیست.

- «قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءً» بگو: ای محمد ﷺ قرآن هدایت و شفا است برای کسانی که ایمان آورده اند.

- واقعاً قرآن کریم کاملترین کتب آسمانی است که همه بشریت مخاطب آن است. کتابی است که انسان را از باطل پرستی به خدا پرستی، از ناکامی به رستگاری، از بد بختی به سعادت، از سر افکنده گی به سر فرازی، از دوزخ به جنت، از غضب به رحمت، از عذاب به آسایش، از کفر به ایمان و از تاریکی به روشنایی سوق میدهد. خداوند کریم در مورد می فرماید:

«الْمُرْكَبُ أُنْزِلَتْهُ إِلَيْكَ لِيُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ» (ابراهیم آیت ۱)

"(قرآن کریم) کتابی است که نازل کردیم آن را به سوی تو «ای محمد ﷺ» تا بیرون آری مردم را به واسطه آن از تاریکی های کفر به طرف روشنایی ایمان".

- قرآن مجید کتابی است که همه خوبی ها و ارشادات در دامانش جا دارد و در تمام عرصه ها و امور زنده گی اگر فردی باشد و یا هم اجتماعی انسان را هدایت و رهنمای می کند؛ چنانچه خداوند متعال می فرماید: «إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ» آیت ۲۷ سوره التکویر.

- حضرت عبدالله بن مسعود گفت: حضرت رسول اکرم ﷺ در مورد قرآن و سنت چنین فرمود: (إِنَّمَا هُمَا اثْنَانِ الْكَلَامُ وَالْهُدَى فَاحْسَنَ الْكَلَامِ كَلَامُ اللَّهِ وَأَحْسَنَ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ، سنن ابن ماجه).
"به تحقیق که آن ها دو اند. یکی کلام و دیگری راه « منتهی به هدایت » زیبا ترین کلام، کلام خداوند است و زیبا ترین هدایت نیز هدایت حضرت محمد ﷺ است".

برادر مسلمانم

همانا خداوند این قرآن را به عنوان رحمت و هدایت برای بشر فرستاده است، تا به وسیله این کتاب و سنت پیامبر اکرم ﷺ مردم را از تاریکی ها به سوی نور سوق داده و به راه راست رهنمایی شان نماید. خداوند ﷻ خواسته تا این کتاب - مصدر نخستین اسلام - تا آخرین لحظات عمر دنیا باقی بماند و از همین جهت است که خود پاسداری آن را عهده دار شده است:

«إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ» (الحجر، ۹ / ۱۵)

«ما قرآن را نازل کردیم و ما به طور قطع نگهدار آنیم!»

در تمام زمان ها خداوند متعال وسایل بی شماری را قرار داده و آن را به تسخیر بشر در آورده است تا وعده قطعیش را که همانا حفظ کامل این کتاب بس بزرگ می باشد، متحقق سازد.

در نتیجه این وعده الهی، رفته رفته علوم قرآنی پیرامون قرآن کریم ایجاد شدید که یکی از آنها و در حقیقت پیشا پیش این علوم (علم تجوید) و یا (علم احکام تلاوت قرآن کریم) است که موضوع محوری کتاب حاضر می باشد.

درس سوم

عنوان: تلاوت آیت (۱۷۸) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- ادغام، اظهار و اخفای شفوی را عملاً اجرا کرده بتوانند.

دانش لازمی

احکام میم ساکن

در ارتباط به میم ساکن دو نظریه وجود دارد:

- ۱- برخی علمائ تجوید احکام میم ساکن را به دو نوع: ادغام و اظهار تقسیم کرده اند.
- ۲- جمهور علمائ تجوید به این نظراند که: میم ساکن دارای سیه حکم زیر می باشد:

۱- ادغام.

۲- اظهار.

۳- اخفای شفوی.

بنا بر آن هریک از مطالب فوق را طبق دیدگاه جمهور علمائ تجوید در درسهای سوم، چهارم و پنجم با ذکر مثالهای بیشتر توضیح و تشریح می کنیم.

ادغام چیست؟

ادغام در اصطلاحی علمائ تجوید عبارت است از: تبدیل نمودن نون ساکن یا تنوین به حرفی همانند حرفی که بعد از آن واقع شده است، تا در نتیجه دو حرف یکجا شده و به شکل حرف مشددی درمی آیند که این ادغام به دو نوع است:

۱- ادغام بدون غنه.

۲- ادغام باغنه. هریک را در درسهای بعدی بیشتر توضیح و تشریح خواهیم نمود.

ادغام در میم ساکن چه زمانی صورت می گیرد؟

طوری که در کتاب درسی تذکر گرفته که، ادغام زمانی صورت می گیرد که میم ساکن قبل از میم دیگر واقع شود که در نتیجه، دومیم باهم ادغام شده و به صورت یک حرف مشدد نمایش داده می شوند و لازم است که همراه باغنه ادا شود بناء این ادغام همراه باغنه بوده و مقدار غنه هم دو حرکت می باشد. چند مثال برای میم ساکن همراه باحکم آن یعنی: ادغام:

۱ - وَلَكُمْ مَّا كَسَبْتُمْ

۲ - قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَّا فَعَلْتُمْ

۳ - كَمْ مِّن فِئَةٍ

۴ - أَمْ مِّنْ خَلْقِنَا

۵ - وَآتَوْهُمْ مِّن مَّالِ اللَّهِ

در مثال‌های فوق مشاهده می‌کنید که بعد از میم ساکن میم متحرک واقع شده و هر دو میم باهم ادغام شده و به صورت یک حرف خوانده می‌شوند.

توضیح آیات درس از دید قواعد تجوید:

در آیات مربوط به درس قواعد مختلف از تجوید چون: ادغام، اقلاب، اظهار، احکام نون ساکن و تنوین، احکام حروف شمسی و قمری مد متصل و منفصل، تفخیم و ترقیق و غیره را می‌توان جستجو کرد که هریک از عناوین فوق را در ذیل بیان می‌داریم:

کلمات ﴿يَا أَيُّهَا، وَأَدَاء﴾ مد متصل است.

تنوین در کلمه ﴿فَاتَّبَاعٍ بِالْعَرُوفِ﴾ اقلاب شده است؛ زیرا که بعد از تنوین حرف (با) آمده.

تنوین در کلمه ﴿تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود.

لام تعریف در کلمات ﴿الْقِصَاصُ، فِي الْقَتْلِ، الْحُرُّ، بِالْحُرِّ، وَالْعَبْدُ، بِالْعَبْدِ، وَالْأَنْثَى، بِالْأُنْثَى﴾ تلفظ می‌شود.

نون ساکن در کلمات ﴿فَمَنْ عُفِيَ﴾، ﴿مِّنْ أَخِيهِ﴾ اظهار خوانده می‌شود و در کلمه ﴿مِّن رَّبِّكُمْ﴾ ادغام بی غنه خوانده می‌شود.

حرف (راء) در کلمات ﴿مِّن رَّبِّكُمْ، وَرَحْمَةً﴾ پر خوانده می‌شود.

و نیز به آیات ۱-۷ سوره زمر گوش فرادهید و کوشش کنید که میم ساکن را همراه با حکم آن در جاهای که واقع شده است به دقت بشناسید.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵ دقیقه	معلم محترم بعد از سلام دادن، احوال پرسسی، نظم صنف، گرفتن حاضری با طرح چند سوال درس گذشته را ارزیابی می‌کند.	
	- کی میتواند چند مثال برای نون ساکن بیان نماید ؟	
	- بعد از نوشتن عنوان درس جدید (آیت ۱۷۸ سوره البقره) در تخته؛ شاگردان را متوجه کتاب‌های شان نموده و تمام مراحل	
۲۵ دقیقه		

<p>- شاگردان به درس گوش فرا می‌دهند.</p> <p>- شاگردان درس را خاموشانه مطالعه می‌نمایند.</p> <p>- چهار شاگرد به نوبت پیش روی صنف آمده و فعالیت شان را انجام می‌دهند و سایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد.</p> <p>- شش شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام می‌دهند و سایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد.</p> <p>شاگردان به سوالات معلم پاسخ می‌دهند.</p>	<p>درس را با آواز مناسب می‌خواند.</p> <p>- بعد برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را خاموشانه مطالعه نمایند و کلمات جدول اخیر را بیشتر نزد خود تکرار کنند معلم محترم مشکلات شان را حل می‌نماید.</p> <p>- همچنان چند تن از شاگردان را هدایت می‌دهد تا به نوبت مرحله اول درس را خوانده و سایر شاگردان به تعقیب وی تکرار نمایند در جریان فعالیت صنف را تحت کنترل قرار داده و از بی نظمی جلوگیری می‌کند.</p> <p>- سپس از شش شاگرد می‌خواهد تا هر کدام در جای خود نشسته مراحل درس را با دقت بخواند و خود متوجه قرائت شان بوده اشتباهات شان اصلاح می‌کند.</p> <p>- سپس کلمات جدول اخیر درس را روی تخته نوشته نموده بالای شاگردان مشق می‌کند.</p> <p>- از دو شاگرد می‌خواهد تا هر یک به نوبت پیش روی صنف آمده و یک کلمه را از روی تخته دو باره بنویسد. با آنان همکاری صورت می‌گیرد.</p> <p>ارزیابی</p> <p>۱- کی میتواند مرحله اول درس را بخواند؟</p> <p>۲- کی میتواند کلمه (فاتباع بالمعروف) را روی تخته بنویسد و نیز گوید: کدام نوع حکم تجوید در این آیت بیان شده است؟</p> <p>۳- کی می‌تواند مرحله دوم درس را بخواند؟</p> <p>کارخانه‌گی</p> <p>- برای شاگردان هدایت می‌دهد تا دو آیت ۱- ۲سوره قدر را حفظ نمایند.</p>	<p>۵ دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>
--	--	--------------------------------

درس چهارم

عنوان: تلاوت آیات (۱۷۹ - ۱۸۰) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- احکام (م) ساکن و (ل) ساکن را عملاً اجرا کرده بتوانند.

دانش لازمی

احکام لام ساکن

لام ساکن دو حکم دارد

اول - اظهار، که اصل در احکام لام ساکن اظهار می باشد و موارد آن قرار ذیل است:
الف: لام حرف تعریف (أل) هنگامی که الف و لام قمری باشد که در مجموع حروف قمری ۱۴ بوده و در جمله ذیل جمع شده است: (إِبْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيبَهُ) و اینک مثالهای حروف قمری را به ترتیب حروف جمله فوق ذکر می کنیم: مانند: الابرار، البيت، الغنى، الحكم، الجنة، الكوثر، الولی، الخلق، الفصل، العلم، القادر، اليوم، المذثر، الهوى.

ب - لام اسم و فعل و حرف، فرقی نمی کند که در اول کلمه باشد؛ چون: التفات، القصاص الابرار. چه در وسط کلمه باشد چون: الخلق، استلهم ویستلهم. و یاد آخر کلمه باشد چون: العدل، قتل، لاقتل، قل، بل. دوم: ادغام که، در دو حالت صورت می گیرد:

الف - هنگامی که بعد از حرف لام یکی از دو حرف (ل و را) بیاید.

ب - (أل) در حروف شمسی و در مجموع حروف شمسی به ۱۴ حرف زیر می باشد:
(ت، ث، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ل، ن،) مثالها به ترتیب حروف فوق:
(التائبون، الثواب، الدين، الذاکرات، الرزاق، السماء، الشمس، الصلاة، الضالین، الطیون، الظالمون، اللهو، النهار). و نیز به آیات (۱۱-۱۵) سورة حجرات گوش دهید و سپس لام ساکن و حکم آن را در آیات مذکور مشخص کنید.

و به آیات (۷-۱۵) سورة حدید گوش دهید و احکام ذیل را بیرون آورید:

۱ - میم ساکن.

۲ - لام ساکن.

- مثال های حروف شمسی: ﴿الدُّنْيَا، دَارِ السَّلَامِ، وَلَكِنَّ النَّاسَ فِي السَّهْوِ، وَفَارَ التَّنُورُ قُلْنَا، فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ، يَصَاحِبِي السَّجْنِ، فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ﴾ مثال های حروف قمری: ﴿قُضِيَ الْأَمْرُ، وَقَالَ الْمَلِكُ، كَيْدَ الْخَائِبِينَ، آيَتَهَا الْعِزُّ، مِنَ الْمَشْرِكَينَ، وَالْبَاطِلَ، سُوءَ الْحِسَابِ، مِنَ الْعِلْمِ﴾ لام تعریف در کلمات چون: ﴿الْقِصَاصِ﴾ ﴿الْأَلْبَابِ﴾ ﴿الْمَوْتُ﴾ ﴿الْوَصِيَّةُ﴾ ﴿وَالْأَقْرَبِينَ﴾ ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ ﴿الْمُتَّقِينَ﴾ به اساس قاعده حروف قمری تلفظ می شوند.

میم ساکن در کلمات ﴿وَلَكُمْ﴾ ﴿لَعَلَّكُمْ﴾ ﴿عَلَيْكُمْ﴾ اظهار خوانده می شود.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

وقت	فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان
۵ دقیقه	معلم محترم بعد از، احوال پرسى، نظم صنف، گرفتن حاضرى با طرح چند سوال درس گذشته را ارزیابی می کند.	
۲۵ دقیقه	<p>- کی میتواند مرحله سوم درس گذشته را درست بخواند ؟</p> <p>- بعد از نوشتن عنوان درس جدید (آیت ۱۷۹ - ۱۸۰ سورة البقره) روی تخته توجه شاگردان را به کتاب های شان جلب نموده و تمام مراحل درس را با آواز مناسب می خواند.</p> <p>چند شاگرد را به نوبت نزد تخته خواسته و برای شان هدایت می دهد تا هر یک شان یک مرحله از درس را بخوانند؛ البته مرحله اول و دوم را طوری بخوانند که سایر شاگردان بعد از آن ها تکرار نماید. بر خلاف مرحله سوم که شاگرد تنها خودش می خواند و سایر شاگردان به تلاوت وی گوش فرا می دهند.</p> <p>- بعد برای شاگردان هدایت می دهد تا درس را خاموشانه مطالعه نمایند و خود از تمام شاگردان واریسی نموده و مشکلات شان را حل می نماید.</p> <p>- همچنان چند تن از شاگردان را هدایت می دهد تا هر یک به نوبت مراحل درس را بخواند و از دیگران می خواهد به تلاوت آن ها گوش دهند در جریان فعالیت با دقت به تلاوت شاگردان گوش داده صنف را تحت کنترل می نماید.</p> <p>- سپس از شش شاگرد می خواهد تا هر کدام در جای خود نشسته مراحل درس را با دقت بخواند و اشتباهات شان را اصلاح می نماید.</p> <p>- سپس کلمات جدول اخیر درس را روی تخته نوشته نموده بالای</p>	<p>- شاگردان به درس گوش فرا می دهند.</p> <p>- شاگردان درس را خاموشانه مطالعه می نمایند.</p> <p>- چهار شاگرد به نوبت پیش روی صنف آمده و فعالیت شان را انجام می دهند و سایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می باشد.</p> <p>- شش شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام</p>
۵ دقیقه		
۱۰		

<p>می‌دهند و سایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان می‌باشد.</p> <p>شاگردان به سوالات معلم پاسخ می‌دهند.</p>	<p>شاگردان مشق می‌نمایند.</p> <p>از دو شاگرد می‌خواهد تا هریک به نوبت پیش روی صنف آمده و یک کلمه را از روی تخته دو باره بنویسد. با آنان همکاری می‌نماید.</p> <p>ارزیابی</p> <p>۱- کی میتواند مرحله اول درس را بخواند؟</p> <p>۲- کی میتواند کلمه (القصاص) را روی تخته بنویسد و نوع حکم تجوید را در این کلمه بیان دارد؟</p> <p>۳- کی می‌تواند مرحله دوم درس را بخواند؟</p> <p>کارخانه‌گی</p> <p>برای شاگردان هدایت می‌دهد تا درس را ده بار بخوانند.</p>	<p>دقیقه</p>
---	---	--------------

درس پنجم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۱ - ۱۸۲) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- در کلمه ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ﴾ کدام نوع حکم تجوید مییابد را بیان کرده بتواند.

دانش لازمی:

طوری که در کتاب درسی تذکر رفته که چه زمانی در میم ساکن اخفای شفوی صورت می گیرد که نیاز به تکرار نیست؛ اما چند مثال جهت توضیح بیان می داریم:

۱ - أَمْرٌ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ.

۲ - فَأَحْكُمُ بَيْنَهُمْ.

۳ - يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ

۴ - فَأَخَذْنَاَهُمْ بِالْبِأْسَاءِ وَالطَّرَاءِ

۵ - أَنْبِئُهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ

۶ - مِنْ بَعْدِهِ

در تمام مثال های فوق حکم میم ساکن که اخفای شفوی است به مشاهده می رسد، در تمام کلمات فوق بعد از میم ساکن حرف (با) واقع شده است، طوری که جزری می نویسد: (المیم إن تسکن بغنة لدى باء على المختار) یعنی: هرگاه میم ساکن باشد و بعد از آن حرف باء واقع شود بنا بر قول مختار اخفاء مع الغنة صورت می گیرد.

سکون دونوع است: سکون اصلی چون: ﴿أَمْرٌ بِظَاهِرٍ مِّنَ الْقَوْلِ﴾. و سکون عارضی چون: ومن يعتصم بالله.

در کلمه ﴿فَمَنْ بَدَّلَهُ﴾ اقلاب است یعنی: نون ساکن به میم تبدیل شده است؛ چرا که بعد از نون ساکن حرف (با) آمده.

در کلمات ﴿فَأَيُّهَا إِيَّاهُ﴾ ﴿فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ﴾ مد منفصل صورت گرفته است.

نون ساکن در کلمه ﴿مِنْ مَّوَصٍ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود.

تنوین در ﴿سَمِيعٌ﴾ اظهار و در ﴿عَلِيمٌ﴾ اخفاء خوانده می شود.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

وقت	فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان
۵ دقیقه	معلم محترم بعد از، احوال پرسى، نظم صنف، گرفتن حاضرى با طرح چند سوال درس گذشته را ارزیابى مى کند.	
۲۵ دقیقه	<p>- کى مى تواند مرحله سوم درس گذشته را درست بخواند ؟</p> <p>- بعد از نوشتن عنوان درس جدید تلاوت آیت (۱۸۲) سورة البقره روى تخته؛ شاگردان را متوجه کتاب های شان گردانیده و تمام مراحل درس را با آواز مناسب مى خواند.</p> <p>- سه شاگرد را هدایت مى دهد تا به نوبت مرحله اول درس را یکى بعد دیگر در جای خود در حال نشسته خوانده و سایرین به تعقیب شان کلمات درس را تکرار کنند.</p> <p>- همچنان چهار شاگرد را مکلف به خواندن مرحله دوم درس مى نماید تا هر کدام یک سطر چوکات را به نوبت بخواند و بقیه شاگردان بعد از خواندن آن ها تکرار نمایند همکارى و تشویق صورت مى گیرد.</p> <p>- بعد برای شاگردان هدایت مى دهد تا درس را خاموشانه مطالعه نمایند و خودش در مقابل آن ها ایستاده از تمام شاگردان واری نمود و مشکلات شان را حل مى نماید.</p> <p>- همچنان برای چند تن از شاگردان را هدایت مى دهد تا به نوبت مرحله اول درس را خوانده و سایر شاگردان به کتاب های شان دقت مى نمایند</p>	<p>- شاگردان به درس گوش فرا مى دهند.</p>
۵ دقیقه	<p>- سپس از شش شاگرد مى خواهد تا هر کدام در جای خود نشسته مراحل درس را بادقت بخواند سعی شود تا شاگردانى که نسبت به درس کم علاقه و کم سهم استند مورد توجه و خطاب قرار گیرند و خود صنف را نیز کنترل نموده اشتباهات شان را اصلاح مى نماید.</p>	<p>- شاگردان در جای خود نشسته و مراحل درس را بادقت بخوانند</p>
۱۰ دقیقه	<p>- سپس کلمات جدول اخیر درس را روى تخته نوشته و بالای شاگردان مشق مى نماید.</p> <p>- از دو شاگرد مى خواهد تا هریک پیش روى صنف آمده و یک کلمه را از روى تخته دو باره بنویسد. با آنان همکارى مى نماید.</p>	<p>- شش شاگرد به نوبت فعالیت شان را انجام مى دهند و سایر شاگردان متوجه فعالیت ایشان مى باشد.</p>

<p>- شاگردان به سوالات معلم پاسخ می دهند.</p>	<p>ارزیابی</p> <p>۱- کی میتواند مرحله اول درس را بخواند؟</p> <p>۲- کی میتواند کلمه (فمن بدله) را روی تخته بنویسد و حکم تجوید را عملاً بیان دارد؟</p> <p>۳- کی می تواند مرحله دوم درس را بخواند ؟</p> <p>کارخانه گی</p> <p>- برای شاگردان هدایت می دهد تا درس را ده بار بخوانند.</p>
---	---

درس ششم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۳ - ۱۸۴) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حکم اظهار را دانسته و نیز حروف آن را بشناسند.

دانش لازمی

در صورتی که بعد از میم ساکن حرفی از حروف هجاء به استثناء حرف میم واقع شود اظهار صورت می گیرد.

اظهار در لغت چیست؟

اظهار در لغت به معنای آشکار نمودن است و در اصطلاح: (إخراج کل حرف من مخرجه من غیر غنه) یعنی: خارج نمودن حروف از مخرجش بدون غنه. و یا اظهار عبارت است از: تلفظ حرف به طور واضح و روشن با در نظر داشت صفاتی ذاتی آن، بدون آن که کوچک ترین تبدیل و تغییری در آن وارد شود هرگاه بعد از میم ساکن، غیر از حرف (میم) و (باء) حرف دیگری بیاید میم اظهار می شود یعنی: میم از مخرج خود به صورت طبعی و بدون غنه، آشکار خوانده می شود این اظهار را اظهار شفوی گویند؛ زیرا میم از حروف شفوی است.

بیان مثال برای اظهار شفوی:

۱ - اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

۲ - اَنْعَمْتَ عَلَیَّ

۳ - اَلَمْ تَرَوْا

۴ - بِأَمْرِہ

۵ - البص.

۶ - { سَخِرَیَّا }

۷ - اَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْاَبْصَارُ

۸ - اَلَمْ یَعْلَمُوْا

در تمام مثال های فوق اظهار شفوی صورت گرفته است.

تنوین در کلمات ﴿اَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ﴾ ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ اَيَّامٍ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود و در کلمات ﴿خَيْرٌ لَّهِ﴾ ﴿وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ادغام بدون غنه و در کلمات ﴿فِدْيَةٌ طَعَامُ﴾ ﴿مِسْكِينٍ فَمَنْ﴾ ﴿خَيْرًا فَهُوَ﴾ با اخفاء خوانده می شود.

نون ساکن در کلمه ﴿مِّنْ اَيَّامٍ﴾ اظهارخوانده می شود و در کلمات ﴿مِّنْ قَبْلِكُمْ﴾ ﴿لَعَلَّكُمْ﴾ ﴿فَمَنْ﴾ ﴿مِّنْكُمْ﴾ ﴿مِّنْ اَيَّامٍ﴾ ﴿فَمَنْ تَطَوَّعَ﴾ ﴿وَاَنْ تَصُومُوا﴾ ﴿اِنْ كُنْتُمْ﴾ اخفاء خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن دو آیت اول و دوم سورة قدر توسط شاگردان از حفظ و اصلاح اشتباهات شان برای آنها وظیفه می دهد تا دو آیت دیگر آن ۳-۴ را دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس هفتم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۵) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با جز آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- نون ساکن و تنوین را شناخته و آن‌ها را از هم فرق کرده بتوانند.

دانش لازمی

احکام نون ساکن و تنوین:

نون ساکن و تنوین دارای چهار حکم است: که عبارت اند از:

- اظهار
- ادغام
- انقلاب
- اخفاء

طوری که در مقدمه جزری آمده: (و حکم تنوین و نون یلقی ساکن اظهار، ادغام و قلب و اخفاء) - یعنی: هرگاه نون ساکن و تنوین در مقابل حروف قرار گیرد حکمش: اظهار - ادغام - قلب - اخفاء است.

نون ساکن چیست؟

نون ساکن عبارت است از نونی که سکون آن در حالت وصل و وقف، در خط و لفظ ثابت بماند؛ مانند: نون « من - وانعمت وأنصار »

تنوین چیست؟

تنوین در لغت صوت را گویند و در اصطلاح عبارت از: نون ساکن زایدی است که در آخر اسم ملحق شده تلفظ می شود؛ اما نوشته نمی شود و در هنگام وقف نیز سقوط می کند. به همین دلیل تنوین حکم نون ساکن را دارد.

اقسام تنوین

تنوین به چهار قسم است:

- **تنوین تمکین و یا تمکن:** آن است که بر شدت و تمکن اسم دلالت می کند مانند « زیدٌ ».
- **تنوین عوض:** آن است که بدل از حرف، کلمه و یا جمله محذوف می آید مانند: کلمه « کلاً » در جمله: « وزعتُ الجوائز علی الطلبة فأعطیت کلاً حقّه » در اصل « کل واحد » بود.

• **تنوین مقابله:** تنوین مقابله عبارت از تنوین جمع مؤنث سالم است که در مقابل جمع مذکر سالم قرار دارد؛ مانند: مسلماتٌ - قانتاتٌ « و غیره.

• **تنوین تنکیر:** آن است که بعضی اسمای نکره را در حالت تنکیر ملحق می شود؛ مانند: « سیبویه » اگر (سیبویه) با تنوین بگوی مراد تو یک شخص غیر معین است.

اظهار: معنای لغوی و اصطلاحی اظهار قبلاً بیان شد - نیاز به تکرار نیست.
اظهار چه زمان صورت می گیرد؟ هرگاه بعد از نون ساکن و تنوین کدام حرف از حروفی حلقی بیاید در آن صورت اظهار می شود. حروف حلقی شش است که عبارتند از: « همزه - هاء - عین - حاء - غین - و ضاء »
فرق نمی کند که نون ساکن و حرف حلق در یک کلمه باشند یا در دو کلمه.

سبب اظهار چیست؟

سبب اظهار شدن نون ساکن و تنوین در مقابل حروف حلقی این است که مخرج نون از حلق فاصله زیاد دارد؛ زیرا که مخرج نون از نوک زبان و مخرج این حروف از حلق می باشد از این جهت ادغام صورت نمی گیرد و اخفاء هم نمی شود؛ زیرا اخفاء در حروف سهل و آسان می شود در حالی که حروف حلقی از ثقیل ترین حروف می باشد. و اقلاب نیز صورت نمی گیرد؛ زیرا که اقلاب وسیله به اخفاء است.
بیان مثال برای اظهار نون ساکن در یک کلمه:

- وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ - انعام [۶: ۲۶]
- صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ - سوره: فاتحه [۱: ۷] - ن + ع
- وَتَنْجُتُونَ مِنَ الْجِبَالِ الْيُوشَعِ - الشعراء [۲۶: ۱۴۹].
- فَسَيُغْضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ - الاسرار [۱۷: ۵۱].
- وَالْمُنْحَنِقَةُ وَالْمُتَوَكِّدَةُ - مائده [۵: ۳].

بیان مثال برای اظهار نون ساکن در دو کلمه:

مثال های ادغام بدون غنه: در دو حرف « لام » و « راء »

- يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مِثْنُ مَيْمٍ - ن + ر
- أَيْحَسِبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ - ن + ل
- يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا - تنوین + لام
- إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ - تنوین + ر

مثال های برای ادغام با غنه:

- فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ - ن + ی
- وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَبِمَنْ لَدُنْكُمْ - ن + ن
- مِّنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ - ن + م

• وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنَ الْإِلَهِ - ن + و

مثال‌ها برای تنوین:

• وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ - تنوین + ی

• وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ - تنوین + ن

• فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ - تنوین + م

• لَا تَأْخُذْهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ - تنوین + واو.

در کلمه ﴿الَّذِي أَنْزَلَ﴾ مدمنفصل می‌باشد.

تنوین در کلمات ﴿فَعِدَّةٌ مِّنْ﴾، ﴿بَيِّنَاتٍ مِّنْ﴾ ادغام باغنه خوانده می‌شود. و در کلمات ﴿أَيَّامٍ فِيهِ﴾، ﴿هُدًى لِّلنَّاسِ﴾ اخفاء خوانده می‌شود و در کلمه ﴿مَرِيضًا أَوْ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

حرف (راء) در کلمات ﴿شَهْرٌ، رَمَضَانَ، الْقُرْآنُ، وَالْفُرْقَانِ، الشَّهْرُ، الْيُسْرَ، الْعُسْرَ، وَلِتُكَبِّرُوا، تَشْكُرُونَ﴾ صفت تفخیم را به خود گیرفت است؛ چراکه اصل این است که حرف (راء) ترقیق شود؛ زیرا از حروف استعلاء (خص ضغط قظ) نیست؛ اما در حالات ذیل صفت تفخیم بر آن عارض می‌شود:

الف: مفتوح یا مضموم باشد، مانند: (ربکم، الرحمن، ردوا، لاراد)

ب: (راء) ساکن بوده و قبل از آن حرف مفتوح یا مضمومی باشد، مانند: (ترمی، یرسل).

ج: وقتی (راء) ساکن، ماقبل آن مکسور و ما بعد آن در همان کلمه حرف استعلاء مفتوح باشد، مانند: (مرصاد، قرطاس) اما اگر حرف استعلاء در این حالت مکسور باشد حرف (راء) ترقیق خوانده می‌شود مانند: (کل فرق) عده ای از علما تفخیم این صورت را نیز جایز می‌شمارند.

د: (راء) ساکن در اول کلمه بعد از همزه واقع شود، مانند: (أُم ارتابوا، ارجعی).

میم ساکن در کلمات ﴿فَلْيَضْحَكُوا، مَا هَذَا كُمْ، وَلَعَلَّكُمْ﴾ اظهارخوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می‌گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر

درس هشتم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۶) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

یای ساکن در کلمات ﴿عِبَادِیْ، عَنِّی، فَاِتَّی، قَرِیْبٌ، اُجِیْبُ، لِی، لِی﴾ بامد طبیعی خوانده می شود.

تنوین در کلمه ﴿فَاِتَّی قَرِیْبٌ اُجِیْبُ﴾ اظهار خوانده می شود.

لام تعریف در کلمه ﴿دَعْوَةَ الدَّاعِ﴾ تلفظ نمی شود.

میم ساکن در کلمه ﴿لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُوْنَ﴾ اظهار خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس نهم

عنوان: تلاوت جزاوی آیت (۱۸۷) سورۃ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حکم ادغام را در کلمات درس رعایت کرده بتوانند.

دانش لازمی

در کلمه ﴿إِلَىٰ نِسَائِكُمْ﴾ مد متصل است.

در کلمات ﴿لَيْلَةً عَلَيْكُمْ﴾ مدلین واقع شده است.

میم ساکن در کلمات ﴿أَجَلَ لَكُمْ، إِلَىٰ نِسَائِكُمْ، لَكُمْ، وَأَنْتُمْ، أَنْكُمْ، كُنْتُمْ، أَنْفُسَكُمْ، عَلَيْكُمْ، عَنْكُمْ، لَكُمْ﴾ اظهار خوانده می شود.

تنوین در کلمات ﴿لِبَاسٌ لَّكُمْ، لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ ادغام بدون غنه خوانده می شود.

لام تعریف در کلمات ﴿الصِّيَامِ، الرَّفْقُ﴾ تلفظ نمی شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیت سوم و چهارم سورۃ قدر توسط شاگردان از حفظ و اصلاح نمودن اشتباهات شان برای آن ها وظیفه می دهد تا آیت آخر سورۃ قدر را دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس دهم

عنوان: تلاوت جز دوم آیت (۱۸۷) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حکم حرف (لام) لفظ الله «ج» را بدانند.

دانش لازمی

لام تعریف در کلمات ﴿الْحَيِّطُ، الْبَيْضُ، مِنَ الْحَيِّطِ، الْأَسْوَدِ، مِنَ الْفَجْرِ، الْمَسْجِدِ﴾ تلفظ می شود اما در کلمه ﴿الصِّيَامِ﴾ تلفظ نمی شود.

میم ساکن در کلمات ﴿وَأَنْتُمْ عَكْفُونَ، لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ اظهار خوانده می شود.

نون ساکن در کلمه ﴿وَأَنْتُمْ عَكْفُونَ﴾ اخفاء خوانده می شود.

در کلمه ﴿مِنَ الْفَجْرِ﴾ قلقله صغرا صورت گرفته است.

لام لفظ الله در کلمه ﴿يُبَيِّنُ اللَّهُ﴾ پر خوانده می شود. و لام لفظ الله از لحاظ قاعده تجوید دو حکم دارد:

۱ - در صورتی که حرف ماقبل لفظ الله فتحه و یا ضمه داشته باشد لام لفظ الله پر خوانده می شود مانند کلمات چون: ﴿وَجْهَ اللَّهِ، إِنَّ اللَّهَ﴾

مثال های خارج از درس: ﴿بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ، اللَّهُ الَّذِي، وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ، تَنْصُرُوا اللَّهَ﴾

۲ - هر گاه حرف ماقبل لفظ الله کسره داشته باشد باریک خوانده می شود؛ مانند؛ کلمه: ﴿وَلِلَّهِ﴾

مثال های خارج از درس: ﴿عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ، فَأَعْبُدِ اللَّهَ، يَا لِلَّهِ﴾

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس یازدهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۸) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- در کلمه ﴿مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ کدام نوع حکم تجوید میباید را بیان کرده بتوانند.

دانش لازمی

در کلمات ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ، وَتُدُلُّوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ﴾ مدمنفصل صورت گرفته است؛ چراکه مددریک کلمه واقع شده است و سبب مد که همزه است در کلمه دیگر.

میم ساکن در کلمات ﴿أَمْوَالَكُمْ، بَيْنَكُمْ، وَأَنْتُمْ أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ اظهارخوانده می شود؛ در صورتی که بعد از میم ساکن حرفی از حروف هجاء به استثناء حرف میم واقع شود عملیه اظهار صورت می گیرد.

در کلمه ﴿وَتُدُلُّوا﴾ فلقله صورت گرفته است.

نون ساکن در کلمه ﴿مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ اظهار و در کلمه ﴿وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ اخفاء خوانده می شود.

مثال های خارج از درس: ﴿مِّنْ قَبْلُ، ذُو انْتِقَامٍ، أَنْزَلَ عَلَيْكَ، عِنْدَ رَبِّنَا، أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾.

- تنوین در کلمه ﴿فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ﴾ ادغام باغنه می شود چون بعد از آن حرف ینمو (م) آمده است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس دوازدهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۸۹) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- همزه وصل را بشناسند.

دانش لازمی

همزه در کلمات «وَأْتُوا الْبُيُوتَ، مَنِ اتَّقَى» همزه وصل است. همزه وصل آن است که با حرکات زبر، زیر و یا هم پیش بوده و برای تلفظ کلماتی که با حرف ساکن آغاز میشوند از آن استفاده می شود؛ مانند: «إِضْرِبْ، ادْخُلْ، أَيْمُنْ».

- هرگاه همزه وصل در ابتدای کلمه قرار گیرد مانند مثال های فوق تلفظ می شود، اما هرگاه در وسط کلمات آید نوشته می شود؛ ولی تلفظ نمی شود. مانند: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - همزه قطع آن است که اگر در آغاز کلمه و یا هم در وسط کلمه آید هم نوشته می شود و هم تلفظ و شکل آن این است (أ، إ)
نون ساکن در کلمات «بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ، مِنْ ظُهُورِ، مِنْ أَبْوَابِهَا» اخفاء خوانده می شود.
میم ساکن در کلمه «لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ» اظهار خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس سیزدهم

عنوان: تلاوت آیات (۱۹۰ - ۱۹۱) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- مخرج یک حرف را پیدا کرده بتوانند.

دانش لازمی

لام اسم الله در کلمه ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ باریک خوانده می شود؛ چرا که قبل از اسم الله حرکت حرف ماقبل آن (زیردار) است.

میم ساکن در کلمات ﴿يُقَاتِلُونَكُمْ﴾، ﴿وَأُقْتَلُونَكُمْ﴾، ﴿ثَقِفْتُمُوهُمْ﴾، ﴿أَخْرَجُوكُمْ﴾، ﴿وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ﴾، ﴿حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ﴾، ﴿فَإِنْ قُتِلُواكُمْ﴾، ﴿فَأَقْتُلُوهُمْ﴾ اظهار خوانده می شود. و در کلمه ﴿وَأَخْرَجُوكُمْ مِنْ حَيْثُ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود.

لام تعریف در کلمات ﴿الْمُعْتَدِينَ﴾، ﴿وَالْفِتْنَةَ﴾، ﴿مِنَ الْقَتْلِ﴾، ﴿الْمَسْجِدِ﴾، ﴿الْحَرَامِ﴾، ﴿الْكُفْرَيْنِ﴾ تلفظ می شود؛ چرا که در کلمات فوق بعد از لام تعریف حروف قمری آمده است.

نون ساکن در کلمه ﴿مِنْ حَيْثُ﴾ اظهار خوانده می شود و در کلمات ﴿فَإِنْ قُتِلُواكُمْ﴾، ﴿عِنْدَ﴾ با اخفاء خوانده می شود.

در کلمه ﴿جَزَاءُ الْكُفْرَيْنِ﴾ مدمتصل است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس چهاردهم

عنوان: تلاوت آیات (۱۹۲ - ۱۹۳) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

واو ساکن در کلمه ﴿فَإِنْ أَنْتَهُوَ﴾ بامد لین خوانده می شود واو ویای ساکن در کلمات ﴿رَجَبٍ، وَقَتْلُوهُمْ، حَتَّى لَا تَكُونُ، وَيَكُونُ، الدَّيْنُ، الظِّلْمُ﴾ بامد طبیعی و عارض للسكون خوانده می شوند.

تنوین در کلمه ﴿عَفُوٌّ﴾ ادغام بدون غنه خوانده می شود و در کلمه ﴿فِتْنَةً وَيَكُونُ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود.

میم ساکن در کلمه ﴿وَقَتْلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونُ﴾ اظهار شفوی خوانده می شود.

لام اسم الله در کلمه ﴿لِلَّهِ﴾ باریک خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پانزدهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۴) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حرف (ص) را با رعایت مخرج و صفت ادا کرده بتوانند.

دانش لازمی

- در کلمه ﴿قِصَاصٌ﴾ حرف (ص) پر خوانده می شود چون از حروف مستعلیه میباشد .
- همزه در کلمات ﴿فَمَنْ اعْتَدَىٰ، فَاَعْتَدُوا، وَاتَّقُوا اللَّهَ، وَاعْلَمُوا﴾ همزه وصل است.
- میم ساکن در کلمه ﴿عَلَيْكُمْ﴾ اظهار خوانده می شود.
- در کلمه ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ مد منفصل است.
- لام اسم الله در کلمات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ، أَنَّ اللَّهَ﴾ تفخیم خوانده می شود.
- حرف (راء) در کلمات ﴿الْحَرَامُ، وَالْحُرْمَةُ﴾ پر خوانده می شود و در کلمه ﴿بِالشَّهْرِ﴾ باریک خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس شانزدهم

عنوان: تلاوت آیات (۱۹۵ - ۱۹۶) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- مد متصل را تعریف کرده بتوانند.

دانش لازمی

(واو) و (یاء) ساکن در کلمات ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ، الْمُحْسِنِينَ، وَلَا تَحْلِقُوا، رُءُوسَكُمْ﴾ با مد طبعی خوانده می شوند و (یاء) ساکن در کلمه ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ﴾ با مد لین خوانده می شود.

لام تعریف در کلمات ﴿الْمُحْسِنِينَ، الْحَجَّ، وَالْعُمْرَةَ، مِنَ الْهَدْيِ، الْهَدْيِ﴾ تلفظ می شود و در کلمه ﴿إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ تلفظ نمی شود. تلفظ وعدم تلفظ لام تعریف در کلمات فوق به اساس قاعده حروف شمسی و قمری می باشد.

تنوین در کلمه ﴿فَفِدْيَةٌ مِّنْ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود و در کلمات ﴿مِّنْ صِيَامٍ، أَوْ صَدَقَةٍ﴾ اخفاء خوانده می شود.

در کلمات ﴿حَتَّى يَبْلُغَ، الْهَدْيِ، فَفِدْيَةٌ﴾ قلقله صغرا است؛ چراکه حرف (باء) و (دال) از حروف قلقله اند.

میم ساکن در کلمات ﴿بِأَيْدِيكُمْ، رُءُوسَكُمْ﴾ اظهار خوانده می شود و در کلمه ﴿مِّنْكُمْ مَّرِيضًا﴾ ادغام می شود.

نون ساکن در کلمات ﴿وَأَنْفِقُوا، فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ، فَمَنْ كَانَ، مِنْكُمْ﴾ اخفاء خوانده می شود و در کلمه ﴿مِّنْ رَّأْسِهِ﴾ ادغام بدون غنه.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس هفدهم

عنوان: تلاوت جزاخير آيت (۱۹۶) سورة البقره

صفحه:

وقت: يك ساعت درسي (۴۵ دقيقه)

اهداف: شاگردان بايد:

- با آيت درس آشنائي حاصل كنند.
- آيت درس را درست تلاوت نمايند.
- به تلاوت قرآن كريم علاقه مند شوند.
- حروف مد لين را بشناسند.

دانش لازمي

- در كلمه ﴿فَمَا اسْتَيْسَرَ﴾ مدلين و در كلمه ﴿شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ قلقله كبرا است: لين در لغت به معنای نرمی و ملايمت است. و در اصطلاح عبارت است از بر آوردن حرف از مخرجش به طور نرم كه قابليت كَشش را داشته باشد. حروفی كه اين صفت را داشته باشند، آن‌ها را (حروف لين) می‌نامند و اين صفت در دو حرف ميباشد (و، ی) و اين دو حرف در صورتی صفت لين را به خود می‌گيرند كه خود شان ساكن و ما قبل شان حرف مفتوح باشد.

- صفت لين، صفت دایمی حروف (و، ی) است، اما در هنگام ساكن بودن آن‌ها و به علت باز بودن دهان در فتحه ما قبل حالت نرمی و لين اين دو حرف بيشتر ميگردد و از اين لحاظ مد به وجود می‌آيد كه از يك الی دو حركت كش می‌شود مثال‌های خارج از درس: ﴿رَأَى الْعَيْنَ، وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ، لِلَّذِينَ اتَّقَوْا، فَقَدِ اهْتَدَوْا، وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ، يُدْعَوْنَ، فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ، لَا رَيْبَ فِيهِ﴾ در كلمات ﴿وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ، فَإِذَا آمَنْتُمْ﴾ مد منفصل است.

نون ساكن در كلمات ﴿فَإِذَا آمَنْتُمْ، فَمَنْ تَمَتَّعَ﴾ اخفاء خوانده می‌شود و در كلمات ﴿فَمَنْ لَّمْ، لِيَمَنْ لَّمْ﴾ ادغام بدون غنه. لام تعريف در كلمات ﴿بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ، مِنَ الْهُدَىٰ فِي الْحَجِّ، الْمَشْجِدِ الْحَرَامِ، الْعِقَابِ﴾ تلفظ می‌شود.

ارزيابي: از هر سه كتگوري شاگردان صورت می‌گيرد.

روش تدريس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسي: كتاب، كتابچه، تخته، تباشير وغيره

درس هژد هم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۷) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- قواعد تجویدی کلمات درس را بدانند.

دانش لازمی

لام تعریف در کلمات ﴿الْحَجُّ، الْأَلْبَابِ﴾ تلفظ می شود.

- در کلمه ﴿وَاتَّقُونَ﴾ حرف همزه که در مقابل حرف (واو) اول قرار دارد همزه وصل است، نوشته می شود؛ اما تلفظ نمی شود.

- در کلمات ﴿مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ، الْحَجُّ أَشْهَرُ مَعْلُومَاتٍ﴾ ادغام با غنه می شود؛ چون بعد از تنوین حرف (ی) و (میم) آمده است و این دو حرف یکی از چهار حرف ادغام با غنه میباشند یعنی: (ینمو).

- در کلمه ﴿وَاتَّقُونَ﴾ ادغام مثلین آمده است.

- در کلمه ﴿أَشْهَرُ مَعْلُومَاتٍ﴾ ادغام با غنه آمده است.

- در کلمه ﴿فَمَنْ قَرَضَ﴾ اخفاء واقع شده، چون بعد از نون ساکن حرف (ف) آمده است.

حرف (راء) در کلمات ﴿فَمَنْ قَرَضَ، فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى﴾ تفخیم خوانده می شود.

لام الله در کلمه ﴿يَعْلَمُهُ اللَّهُ﴾ پر خوانده می شود.

در کلمه ﴿يَأُولَى﴾ مد متصل است.

در کلمات ﴿التَّقْوَى، وَاتَّقُونَ﴾ قلقله صورت گرفته است.

لام تعریف در کلمات ﴿الْحَجُّ، فِي الْحَجِّ، الْأَلْبَابِ﴾ تلفظ می شود، اما در کلمه ﴿التَّقْوَى﴾ تلفظ نمی شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر

درس نهم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۸) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیات سورة قدر آشنایی حاصل کنند.
- آیات سورة را درست تلاوت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- سورة قدر را از حفظ خوانده بتوانند.

دانش لازمی

- از این که سپردن آیات سورة قدر به عنوان کارخانه گی در هفته های گذشته تمام شد؛ لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا درس نهم کتاب درسی را یک ساعت عقب اندازد و به جای آن امروز تمام آیاتهای سورة قدر را به حیث درس حفظ مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم نماید البته ایشان آیات را قبلاً حفظ نموده اند. معلم محترم میتواند درس های اخیر کتاب را به حیث دروس مراجعه تقدیم نماید.
- سورة قدر از چگونه گی نزول قرآن در شب قدر بحث می کند.

- ترجمه سورة قدر:

هر آینه مافرو فرستادیم قرآن را در شب قدر.

و چه داناند ترا که چیست شب قدر؟

شب قدر بهتراست از هزار ماه.

فروید می آیند فرشته گان و روح در آن به حکم رب ایشان از برای هر کار.

سلامت است آن شب تاطلوع صبح.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

وقت	فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان
۵ دقیقه	معلم محترم بعد احوال پرس و انجام فعالیت های مقدماتی فضای صنف را کنترل نموده برای شاگردان می گوید امروز سورة قدر را از حفظ مشق و تکرار می نمایم.	
۲۵ دقیقه	- نخست خود سورة مبارک را با دقت تام از حفظ میخواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا میخواند تا سورة را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آنها	- دو شاگرد سورة را با دقت از حفظ میخوانند.

<p>- آیات را نزد خود تکرار می کنند.</p> <p>شاگردان همه از خود آماده گی نشان می دهد.</p>	<p>گوش می دهد.</p> <p>- معلم محترم سوره مبارک را به طور آیت، آیت می خواند و برای شاگردان هدایت می دهد تا آیات را به تعقیبش با صدا مناسب تکرار نمایند.</p> <p>- برای شاگردان چند دقیقه وقت می دهد و از آن ها می خواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار نمایند.</p> <p>- بعد از هر شاگرد چند آیات را گوش نموده برای شان هدایت می دهد تا هر شاگرد سوره را از حفظ برای شاگرد پهلویش بخواند.</p> <p>- در مورد عظمت سوره مبارکه در روشنائی ترجمه فوق برای شاگردان توضیحات لازم می دهد.</p> <p>- حفظ خوانی شاگردان را به سوالات زیر ارزیابی می کند:</p> <p>۱- کی میتواند آیت اول و دو سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۲- کی میتواند آیت سوم سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۳- کی می تواند آیت چهارم و پنجم سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۴- کی می تواند سوره مبارک را مکمل از حفظ بخواند. ؟</p>	<p>۵ دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>
---	---	--------------------------------

درس بیستم

عنوان: تلاوت آیت (۱۹۹-۲۰۰) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- حرف میم ﴿مِمْ﴾ مشدد است، هرگاه این حرف مشدد باشد، لازم است غنه صورت گیرد و طول غنه به اندازه دو حرکت می باشد.
- میم ساکن در کلمه ﴿كَذٰلِكَ رَكَّبْنَا اَبَاءَكُمْ، مِّنَّا سِکِّمٌ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ﴾ اظهار خوانده می شود؛ زیرا هرگاه بعد از میم ساکن حرفی از حروف هجاء بدون حرف میم و حرف (ب) واقع شود عملیه اظهار صورت می گیرد.
- میم ساکن در کلمه ﴿فَاِذَا قَضَيْتُمْ مِّنَّا سِکِّمٌ﴾ ادغام خوانده می شود؛ هرگاه میم ساکن قبل از میم دیگر واقع شود در نتیجه این دو میم با هم ادغام شده و به صورت یک حرف مشدد نمایش داده می شوند.
- نون ساکن در کلمه ﴿مِنْ حَیْثُ، مِنْ خَلَاقٍ﴾ اظهار خوانده می شود؛ هرگاه نون ساکن و تنوین پیش از حروف ششگانه حلق ﴿ء، ه، ح، خ، ع، غ﴾ بیایند در این صورت عملیه اظهار صورت می گیرد.
- نون ساکن در کلمه ﴿مَنْ یَّقُولُ﴾ ادغام با غنه می شود؛ هرگاه بعد از نون ساکن و تنوین حروف ﴿یَنْمُو﴾ واقع شود، ادغام با غنه صورت می گیرد.
- لام اسم ﴿اللّٰهِ﴾ در کلمات ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ، اِنَّ اللّٰهَ، فَاذْكُرُوا اللّٰهَ﴾ پر ادا می شود؛ زیرا هرگاه حرف ماقبل لام الله مفتوح و یا مضموم باشد در آن صورت لام اسم ﴿اللّٰهِ﴾ پر اداء می شود. مانند: ﴿مَنْ اللّٰهُ، یُخَادِعُونَ اللّٰهَ، اللّٰهُ یَسْتَهْزِیْ، فَرَاَدَهُمُ اللّٰهُ، عبد الله، رحمت الله﴾ و غیره.
- لام تعریف در کلمات ﴿اَفَاَصَّ النَّاسُ، فَمِنْ النَّاسِ، فِی الدُّنْیَا﴾ تلفظ نمی شود؛ اما نوشته شده است؛ زیرا بعد از لام تعریف، حروف شمسی "نون، دال" واقع شده است. قاعده به همین است که هرگاه بعد از لام تعریف، حروف شمسی بیاید، لام تعریف تلفظ نمی شود.
- لام تعریف در کلمه ﴿فِی الْاٰخِرَةِ﴾ تلفظ می شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حرف قمری "الف" آمده است، قاعده به همین است که هرگاه بعد از لام تعریف حروف قمری واقع شود، لام تعریف تلفظ می شود.

- کلمه ﴿آبَاءُكُمْ﴾ مد متصل است؛ زیرا حرف مد و سبب مد که همزه است در یک کلمه آمده. و مد متصل نیز عبارت از مدی است که حرف مد و همزه که سبب مد است در یک کلمه بیایند.
- کلمه ﴿رَبَّنَا آتِنَا﴾ مد منفصل است؛ زیرا حرف مد در یک کلمه و سبب مد که همزه است در کلمه دیگر آمده.
- حرف تنوین در کلمه ﴿غُفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ادغام بی غنه خوانده می شود؛ زیرا هرگاه بعد از تنوین حرف "راء" واقع شود در آن صورت ادغام بی غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیستم و یکم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۱-۲۰۲) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- نون ساکن در کلمه ﴿مِنْهُمْ﴾ اظهار و در کلمه ﴿مَنْ يَقُولُ﴾ ادغام خوانده می شود.
 - کلمه ﴿رَبَّنَا آتِنَا﴾ مد منفصل است. در کلمه ﴿أُولَئِكَ﴾ مد متصل است.
 - لام اسم در کلمات ﴿الْحِسَابِ، وَفِي الْآخِرَةِ﴾ اظهار خوانده می شود؛ هرگاه لام اسم در اول کلمه اسم قرار گیرد، در آن صورت اظهار خوانده می شود مانند: التفات و غیره.
 - حرف راء، در کلمه ﴿رَبَّنَا﴾ پر خوانده می شود و (را) در کلمه ﴿سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ باریک خوانده می شود.
 - حرف تنوین در کلمات ﴿حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا نَصِيبٌ مِّمَّا﴾ ادغام باغنه خوانده می شود؛ زیرا بعد از حرف تنوین حروف "ینمو، واو" و میم واقع شده است.
 - لام اسم الله در کلمه ﴿وَاللَّهُ﴾ پر خوانده می شود.
 - میم ساکن در کلمه ﴿لَهُمْ نَصِيبٌ﴾ اظهار خوانده می شود.
 - لام تعریف در کلمه ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ تلفظ نمی شود برخلاف کلمه ﴿وَفِي الْآخِرَةِ﴾ که تلفظ می شود.
- فعالیت:** به آیات ۳-۴۴ سورة احزاب گوش دهید و احکام نون ساکن و تنوین را از آن استخراج و بیرون نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیستم و دوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۳-۲۰۴) سورۃ البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- همزه در کلمه ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ﴾ همزه وصلی است که در ابتدا کلام تلفظ می شود و در وسط کلام ساقط می گردد. لام اسم الله در کلمات ﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ، وَاتَّقُوا اللَّهَ، وَيُشْهِدُ اللَّهَ﴾ پر خوانده می شود.
 - کلمه ﴿فِي أَيَّامٍ﴾ مد منفصل است. و نیز در کلمات ﴿فَلَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾.
 - تنوین در کلمه ﴿فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود.
 - کلمه ﴿يَوْمَيْنِ﴾ به صورت لین خوانده می شود که لین در لغت نرمی را گویند و در اصطلاح: عبارت از خارج نمودن حرف است بدون تکلف بر زبان یعنی: با بسیار سهولت و نرمی حرف را ادا کردن. این صفت دارای دو حرف می باشد که عبارت اند از حرف واو و یاء ساکن در صورتی که ماقبل این دو حرف مفتوح باشد.
 - نون ساکن در کلمات ﴿فَمَنْ تَعَجَّلَ، وَمَنْ تَأَخَّرَ﴾ به صورت اخفاء خوانده می شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرفی از حرف اخفاء (تاء) آمده است. و در کلمه ﴿فِي يَوْمَيْنِ﴾ ادغام باغنه خوانده می شود.
- فعالیت:** به آیات درس گوش فرا دهید احکام حروف شمسی و قمری، و احکام تنوین را در جاهای که واقع شده است بیان نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیستم و سوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۵-۲۰۶) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- لام تعریف در کلمات ﴿الْأَرْضِ، الْحَرْثِ، الْفَسَادِ، الْعِزَّةِ، الْإِثْمِ﴾ تلفظ می شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حروف قمری شده است و اما در کلمه ﴿النَّسْلِ﴾ تلفظ نمی شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حروف شمسی آمده است.

- حرف (خ) در کلمه ﴿أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ﴾ از جمله حروفی است که به تفخیم خوانده می شود، حروفی که همیشه با تفخیم همراه بوده، هفت حرف اند (ص، ض، ط، ظ، خ، غ، ق) تفخیم چهار حرف اول از بقیه حروف بیشتر است و به نام حروف (اطباق) یاد می شوند. در کلمات چون ﴿اسْمُ بَما، صُمَّ بکم، أَنْبِئُونِی، کَافِرٍ به، مَنْ بَعْدُ﴾ که در متن درس آمده اند به صورت اقلاب خوانده می شوند یعنی: هرگاه بعد از نون ساکن و تنوین حرف (ب) واقع شود عملیه اقلاب صورت می گیرد. یعنی: تنوین به حرف میم مبدل می گردد.

فعالیت: به آیات درس به دقت گوش فرا دهید و احکام مد و همزه را بیرون آورید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر،

درس بیست و چهارم

عنوان: تلاوت آیات (۲۰۷ - ۲۰۸) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- به آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

در کلمه (اَبْتِغَاء) مد متصل است؛ زیرا که مد و سبب مد که همزه است در یک کلمه قرار دارد.

- در کلمه (كَافَّةً) مد لازم است، از جهت لزوم سبب این مد در حالت وقف و وصل به نام مد لازم مسمی گردیده است.

مد لازم به دو قسم است:

۱- **مد لازم کلمی:** اگر در یک کلمه بعد از حرف مد کدام مشدد واقع شود این چنین مد را مد لازم می نامند و مقدار این مد مد الف است.

چون بعد از حرف مد حرف مشدد واقع شده از این جهت به نام مد متصل کلمی مسمی است مانند: (اَلْحَافَّةُ) و اگر در یک کلمه بعد از حرف مد کدام حرف ساکن واقع شود این چنین مد را نیز مد لازم می گویند و به اندازه مد الف، مد می شود؛ چون بعد از حرف مد حرف ساکن واقع شده است از این جهت به نام مد مخفف کلمی مسمی گردیده است مانند: (اَلْأَن).

۲- **مد لازم حرفی:** مانند حروفی که در اوایل سوره های قرآن کریم که جدا جدا خوانده می شوند.

فعالیت: آیات درس به دقت خواند شود در نتیجه احکام میم ساکن، نون ساکن و تنوین بیرون گردد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن دو آیت اول و دوم سورة عادیات توسط شاگردان از حفظ و اصلاح اشتباهات شان برای آن ها وظیفه می دهد تا دو آیت دیگر آن را (۳-۴) دقیق حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس بیست و پنجم

عنوان: تلاوت آیات (۲۰۹ - ۲۱۰) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

نون ساکن در کلمه (فَإِنْ زَلَلْتُمْ) اخفا صورت می گیرد؛ زیرا بعد از نون ساکن یکی از حروف اخفاء (زا) واقع شده است.

- نون ساکن در کلمه (مَنْ بَعْدَ) با اقلاب خوانده می شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف (ب) واقع گردیده است.

- نون ساکن در کلمه (هَلْ يَنْظُرُونَ) با اخفاء خوانده می شود.

- نون ساکن در کلمه (إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمْ) ادغام با غنه خوانده می شود.

- در کلمه (جَاءَتْكُمْ) مد متصل است، و در کلمه (فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ) مد منفصل است.

- تنوین در کلمه (فِي ظُلُلٍ مِّنَ الْغَمَامِ) ادغام با غنه صورت می گیرد.

- لام تعریف در کلمات (الْبَيِّنَاتُ، الْغَمَامُ، الْهَلَاكَةُ، الْأَمْرُ، الْأُمُورُ) به اساس احکام حروف شمسی و قمری تلفظ می شود.

فعالیت: کلمات چون (قَاعًا صَفْصَفًا، كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ، مَاءٌ ثَجَّاجًا، مِّنْ صِّيَامٍ، مِّنْ ذَكْرِ، مِّنْ دَابَّةٍ، عَلِيمًا

قَدِيرًا) را با دقت خوانده و احکام تجوید را بیرون نموده بیان نماید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس بیست و ششم

عنوان: تلاوت آیات (۲۱۱ - ۲۱۲) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- حرف لام در کلمه (سَلِّ) که لام فعل است اظهار خوانده می شود؛ زیرا در اصل احکام لام ساکن، اظهار بوده و موارد آن قرار ذیل است:

الف: لام حرف تعریف: (أل) هنگامی که الف و لام تعریف قبل از حروف قمری واقع شود. که در مجموع، حروف قمری (۱۴) حرف بوده و در جمله ذیل جمع شده است (ایغ حجک وخف عقیمه) و این که مثال های لام قمری را به ترتیب حروف جمله فوق ذکر می کنیم:

(الْأَبْرَارِ، الْبَيْتِ، الْحُكْمِ، الْجَنَّةِ، الْكُوْنِ، الْوَلِيِّ، الْخَلْقِ، الْفَضْلِ، الْعِلْمِ، الْقَادِرِ، الْيَوْمَ، الْمُدَّتُّرِ، الْهَوَى)

ب: لام اسم و فعل و حرف، فرقی نمی کند که در اول کلمه باشد (بعد از همزه وصل، چون در این صورت به صورت طبیعی ساکن است) چه در وسط یا آخر کلمه باشد (در آخر اسم و فعل ماضی حرف ساکن قرار نمی گیرد مگر این که بر آن وقف شود).

نوع کلمه	در اول کلمه	در وسط کلمه	در آخر کلمه
اسم	التفات	الخلق	العدل
فعل ماضی	التفت	استلهم	قتل
فعل مضارع	يلتفت	يستلهم	لا يقتل
فعل امر	التفت	استلهم	قل
حرف			بل

در کلمه (بَنِي إِسْرَائِيلَ) هم مد متصل است و هم منفصل.

فعالیت: آیات درس را با دقت بخوانید، احکام میم ساکن، تنوین، نون ساکن و احکام حروف شمسی و قمری را بیرون نمایید.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس بیست و هفتم

عنوان: تلاوت آیت (۲۱۳) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

لام تعریف در کلمات (كَانَ النَّاسُ، النَّبِيِّينَ) تلفظ نمی شود؛ اما نوشته می شود؛ زیرا بعد از لام تعریف، حروف شمسی (نون) آمده است.

- لام تعریف در کلمات (الْكِتَابِ، مِنَ الْحَقِّ، الْبَيِّنَاتِ، بِالْحَقِّ) تلفظ می شود؛ زیرا که بعد از لام تعریف حروف قمری واقع شده است.

- تنوین در کلمه (أُمَّةً وَاحِدَةً، صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ، أُمَّةً) ادغام با غنه صورت می گیرد و در (وَاحِدَةً) اخفاء صورت می گیرد.

- تنوین در کلمه (مِنْ بَعْدِ، بَغِيًّا بَيْنَهُمْ) اقلاب خوانده می شود.

- نون ساکن در کلمه (مَنْ يَشَاءُ) ادغام با غنه خوانده می شود.

- کلمه (مَنْ يَشَاءُ) ادغام با غنه است و در (يَشَاءُ) مد متصل است. و نیز در کلمه (مَا جَاءَتْهُمْ) مد متصل است.

فعالیت: آیات درس را با دقت بخوانید و احکام ذیل را بیرون آورید:

۱- قلقله

۲- نون و میم مشدد

۳- میم ساکن

۴- لام ساکن

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس بیست و هشتم

عنوان: تلاوت آیت (۲۱۴) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

در کلمات (الْبَاسَاءُ وَالضَّرَاءُ) مدمتصل است و در کلمه (أَلَا إِنَّ نَظَرَ) مدمنفصل است.
حرف راء در کلمات (الرَّسُولُ، مَتَى نَظَرَ اللهُ، أَلَا إِنَّ نَظَرَ اللهُ) پر خوانده می شود.
کلمه الله در کلمات (مَتَى نَظَرَ اللهُ، أَلَا إِنَّ نَظَرَ اللهُ) پر خوانده می شود.
لام تعریف در کلمات (الْجَنَّةَ، الْبَاسَاءُ) تلفظ می شود، اما در کلمات (وَالضَّرَاءُ، الرَّسُولُ) تلفظ نمی شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیت سوم و چهارم سورة عادیات توسط شاگردان، از حفظ و اصلاح اشتباهات شان، برای آن ها وظیفه می دهد تا دو آیت دیگر آن را (۵-۶) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس بیست و نهم

عنوان: تلاوت آیت (۲۰۵) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

در کلمه (مَا أَنْفَقْتُمْ) مد منفصل است.

نون ساکن در کلمات (مَاذَا يُنْفِقُونَ، قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ) اخفاء خوانده می شود و نون ساکن (مَنْ خَيْرٍ) اظهار خوانده می شود.

لام تعریف در کلمات (وَالْأَقْرَبِينَ، وَالْيَتَامَى، وَالْمَسْكِينِ) تلفظ می شود و در کلمه (وَابْنِ السَّبِيلِ) تلفظ نمی شود. همزه در کلمه (وَابْنِ السَّبِيلِ) همزه وصل است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس سی ام

عنوان: تلاوت آیت (۲۱۶) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

لام تعریف در کلمه (الْقِتَالُ) تلفظ می شود؛ چراکه بعد از لام تعریف حرف (ق) که از حروف قمری است واقع شده است.

حرف (راء) در کلمات (وَهُوَ كُرَّةٌ لَّكُمْ، أَنْ تَكْرَهُوا) پر اداء می شود؛ چراکه هرگاه حرف (راء) مفتوح باشد و یا ساکن ماقبلش مضموم و یا مفتوح بیاید حرف (راء) پر اداء می شود؛ مانند: القرآن؛ الأرض، القرية، البرق، رزقناهم و غیره

نون ساکن در کلمات (أَنْ تَكْرَهُوا، أَنْ تُحِبُّوا، وَأَنْتُمْ) اخفاء می شود؛ چراکه در کلمات فوق بعد از نون ساکن حرف اخفاء (تاء) واقع شده است. حرف (میم) در کلمات (كُرَّةٌ لَّكُمْ، وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ، وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ، وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) اظهار خوانده می شود؛ چراکه هرگاه بعد از میم ساکن به غیر از حروف باء و میم دیگر حروف واقع شود در آن صورت میم ساکن اظهار می شود که، این اظهار را اظهار شفوی می گویند.

تنوین در کلمات (كُرَّةٌ لَّكُمْ، وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ، وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ) ادغام بلاغنه خوانده می شود و در کلمات (شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ، شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ) ادغام باغنه خوانده می شود. ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه،

درس سی و یکم

عنوان: تلاوت آیت (۲۱۷) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- قواعد تجوید کلمات را بدانند.

دانش لازمی

لام تعریف در کلمات (عَنِ الشَّهْرِ، فِي الدُّنْيَا، أَصْحَابُ النَّارِ) تلفظ نمی شود؛ اما در رسم نوشته شده است؛ چرا که بعد از لام تعریف، حروف (شین، دال، نون) که از حروف شمسی می باشند واقع شده است.

لام تعریف در کلمات (الْحَرَامِ، وَالْمَسْجِدِ، وَالْفِثْنَةُ، مِنَ الْقَتْلِ، وَالْأَخِرَةِ) تلفظ می شود؛ چرا که بعد از لام تعریف حروف (حاء، میم، فاء، قاف، الف) که از حروف قمری می باشند واقع شده است.

تنوین در کلمات (قِتَالٍ فِيهِ، قُلْ قِتَالٌ فِيهِ، وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ) اخفاء می شود؛ چرا که بعد از تنوین حرفی از حروف اخفاء (فاء) است واقع شده است. تنوین در کلمه (كَبِيرٌ وَصَلُّ) ادغام باغنه می شود؛ چرا که، بعد از تنوین یکی از حروف ینمو آمده است. و تنوین در کلمه (وَصَلُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) اظهار می شود؛ چرا که بعد از تنوین حرف حلق (عین) واقع شده است. تنوین در کلمه (وَكُفِّرْ بِهِ) اقلاب شده است یعنی: به میم بدل شده است؛ چرا که بعد از تنوین حرف (باء) آمده است.

نون ساکن در کلمه (وَمَنْ يَزِدْ) ادغام باغنه می شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرفی از حروف (یمنو) واقع شده است و در کلمات (عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ، عِنْدَ اللَّهِ، عَنْ دِينِكُمْ، مِنْكُمْ) اخفاء می شود؛ چرا که بعد از نون ساکن حروف اخفاء (سین، دال، کاف) واقع شده است و در کلمه (مِنْهُ) اظهار می شود؛ زیرا بعد از نون ساکن حرف حلق (هاء) آمده است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیات پنجم و ششم سورة عادیات از حفظ توسط شاگردان و اصلاح اشتباهات شان برای آن ها وظیفه می دهد تا دو آیت دیگر آن را (۷-۸) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس سی و دوم

عنوان: تلاوت آیات (۲۱۸ - ۲۱۹) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

حرف نون در کلمات (إِنَّ الَّذِينَ، لِلنَّاسِ) مشدد است، لازم است غنه صورت گیرد و طول غنه به اندازه دو حرکت است.

حرف (راء) در کلمات (يَرْجُونَ، رَحِمَتِ اللَّهِ، رَحِيمٌ) تفخیم خوانده می شود.

تنوین در کلمه (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ) ادغام بی غنه می شود و در کلمات (رَّحِيمٌ يَسْأَلُونَكَ) ﴿كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ﴾ ادغام با غنه می شود و در کلمه (أَتُمُّ) اخفاء می شود.

نون ساکن در کلمه (مِنْ تَفْعِيلًا) ادغام با غنه می شود و در کلمه (يُنْفِقُونَ) اخفاء

در کلمه (رَحِمَتِ اللَّهِ) حرف لام لفظ جلاله پر خوانده می شود؛ چون قبل از آن فتحه واقع شده است و در کلمه (فِي سَبِيلِ اللَّهِ) ترقیق خوانده می شود، چون قبل از آن کسره واقع شده است.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: به آیات ۲۱۸ و ۲۱۹ گوش دهید و احکام حروف شمسی و قمری را بیان کرده، چند مثال را از متن درس بیرون نویس کنید.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس: سی و سوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۰) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیات درس آشنایی حاصل کنند.
- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- قواعد تجویدی درس را بدانند.

دانش لازمی-

در کلمات (وَاللّٰهُ، وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ، إِنَّ اللّٰهَ) لام اسم الله پر خوانده می شود؛ چون قبل از آن فتحه واقع شده است. در کلمه (وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ) اخفاء است؛ زیرا بعد از نون ساکن (تاء) واقع شده. در کلمه (وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ) مد متصل است؛ چون حرف مد و همزه که سبب آن است در یک کلمه واقع شده است. لام تعریف در کلمه (فِي الدُّنْيَا) تلفظ نمی شود و در کلمات (وَالْآخِرَةِ، عَنِ الْيَتَمَى، الْمُفْسِدِ، مِنَ الْمَصْلِحِ) تلفظ می شود. تلفظ وعدم تلفظ لام تعریف در کلمات فوق به اساس قاعده حروف شمسی و قمری است. میم ساکن در کلمات (لَا عَنَتُكُمْ، وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ، فَأَخَوَانُكُمْ) اظهار خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیات هفتم و هشتم سورة عادیات از حفظ توسط شاگردان و اصلاح اشتباهات شان، برای آن ها وظیفه می دهد تا دو آیت دیگر آن را (۹-۱۰) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس سی و چهارم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۱) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

تنوین در کلمه (وَلَا مَّةً) ادغام باغنه می شود و در کلمه (مُؤْمِنَةً) اظهار و در کلمه (خَيْرٌ) ادغام باغنه و در صورت وقف مدلین است و نون ساکن و تنوین در کلمه (مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ) ادغام باغنه می شود.

کلمه (وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلَى الْجَنَّةِ) مد منفصل است.

تنوین در کلمه (مُؤْمِنٌ) اظهار خوانده می شود و در کلمات (وَلَعَبْدٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ) ادغام باغنه خوانده می شود. ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس سی و پنجم

عنوان: تلاوت آیات (۲۲۲ - ۲۲۳) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- اخفاء را تعریف کرده بتوانند.

دانش لازمی

- معلم محترم بعد از بیان مقدماتی تدریس و مرور به درس گذشته درس جدید را برای شاگردان می خواند؛ سپس از چند شاگرد می خواهد تا هر کدام به نوبه خود، درس را با رعایت مخارج حروف از روی کتاب بخواند. بعد قواعد تجویدی درس به طور مفصل چنانچه در ذیل شرح شده برای شاگردان توضیح شود.
- اخفاء: به جز از شش حرف اظهار و شش حرف ادغام و یک حرف اقلاب متباقی حروف اخفاء استند: ت، ث، ج، د، ذ، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ف، ق، ک.
- اخفاء در لغت پنهان کردن را گویند و در اصطلاح تجوید پنهان کردن نون ساکن و تنوین است در عقب یکی از حروف فوق.

- در کلمه (لَا تُفْسِكُمْ) اخفاء آمده است. از یک شاگرد پرسیده شود در کدام حرف اخفاء صورت می گیرد.
- در کلمات (أَمَرَکُمُ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ، وَاتَّقُوا اللَّهَ) لام اسم (اللَّهُ تَعَالَى) پر خوانده می شود؛ چون قبل از آن حرکت فتحه و ضمه وجود دارد.

- در کلمه (وَأَعْلَمُوا أَنَّکُمْ مُلْقَوَةٌ) عملیه مد منفصل و ادغام میم ساکن در میم بعدی صورت گرفته است. از یک شاگرد پرسیده شود در کدام کلمه مد منفصل و در کدام کلمه ادغام صورت گرفته است؟

- در کلمه (مَنْ کَفَرَ) ادغام مثلین و اخفاء هر دو موجود است.
- در کلمه (حَرِّثْ لَکُمْ) تنوین ادغام بدون غنه خوانده می شود.
- حرف (راء) در کلمه (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) باریک آدا می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم بعد از شنیدن آیات نهم و دهم سورة عادیات از حفظ توسط شاگردان و اصلاح اشتباهات شان برای آنها وظیفه می دهد تا دو آیت دیگر آن را (۱۱) دقیق حفظ کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس سی و ششم

عنوان: تلاوت آیات (۲۲۴ - ۲۲۵) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.
- حروف قلعه را شناخته بتوانند.

دانش لازمی

- بعد از انجام موضوعات مقدماتی و خواندن درس گذشته توسط یک شاگرد درس جدید برای آن‌ها خوانده شود؛ سپس از چند شاگرد خواسته شود تا هر کدام به نوبه خود آیت درس را با رعایت مخارج حروف از روی کتاب بخواند.

- در کلمه (وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ قُلُقُلَهٗ صَغْرًا) چون حرف قلقله در وسط کلمه قرار گرفته و هرگاه یکی از حروف قلقله در اخیر کلمه آید، قلقله کبرا صورت می‌گیرد؛ قلقله در لغت به معنای جنباندن و تکان دادن را گویند و در اصطلاح علم تجوید تکان دادن یکی از حروف پنجگانه ذیل در حالی که ساکن باشد در مخرجش است.

(ق، ط، ب، ج، د) مجموعه حروف قلقله عبارت از (قطب جد) است. از شاگردان خواسته شود تا قلقله صغرا را در کلمه فوق نشان دهند؛ سپس چند مثال قلقله از آیات قرآن کریم روی تخته نوشته شود و بعد توسط چند تن از شاگردان حروف قلقله برای دیگران معرفی شود.

در کلمات (عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ، وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ) تنوین به صورت ادغام بدون غنه خوانده می‌شود؛ زیرا هرگاه بعد از تنوین حرف (لام) و (راء) واقع شود عملیه ادغام بلاغنه صورت می‌گیرد و لام اسم الله در کلمه (وَاللَّهُ) پر خوانده می‌شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می‌گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس سی و هفتم
عنوان: تلاوت آیات (۲۲۶ - ۲۲۷) سورة البقره
صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با آیات سورة عادیات آشنایی حاصل کنند.
- آیات سورة عادیات را از حفظ تلاوت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- از این که سپردن آیات سورة عادیات به عنوان کارخانه گی در هفته های گذشته تمام شد؛ لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا درس سی و هفتم کتاب درسی را یک ساعت عقب اندازد و به جای آن امروز تمام آیاتهای سورة عادیات را به عنوان درس حفظ مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم کند؛ البته ایشان آیات را قبلاً حفظ کرده اند. معلم محترم میتواند دروس اخیر را به حیث درس های مراجعه تقدیم کند.

- ترجمه سورة عادیات:

قسم به اسپان دونده، نفس زنان.

قسم به اسپان آتش برآورنده از نعل.

قسم به غارت کننده هنگام صبح.

پس برانگیختند بر آن غبار.

پس درآمدند در آن وقت در میان سپاه.

هرآینه آدمی به رب خود ناسپاس است.

وهرآینه آدمی برین ناسپاسی بیننده است.

وهرآینه آدمی به دوستی مال سخت است.

آیانمی داند وقتی که برانگیخته شود آنچه در قبرهاست.

وظاهر کرده شود آنچه در سینه هاست.

هرآینه رب ایشان به ایشان در آن روز آگاه است.

تفسیر: فداکاری و جان نثاری سواران مجاهدین در راه الهی واضح می سازد که بنده گان وفادار و سپاس گذار چنین اند. اگر کسی در راه خداوند از صرف قوای که خداوند به وی ارزانی داشته خودداری می کند، نهایت ناشکر و نالایق است. اگر دقت شود، اسب ها به زبان حال می گویند: کسی که از خوان احسان مالک خود استفاده می کند و از انعام بی شمارش تمتع می بردارد و از فرمانش سر می پیچد از بهایم ذلیل تر و فرومایه تر است.

اسب خوب که از نعمت مالک خود چند رشته کاه و مقداری جو بیشتر بهره ندارد در وفای مالک خود سر می دهد، هر جانی که سوار کار اشاره می کند می دود و می رود، می جهد و غبار می انگیزد. در جنگ ها دست به دست دلیرانه داخل می شود در باران گلوله در مقابل شمشیر و سنان مقابله می کند و سینه را سپر می سازد. بسا اوقات مشاهده شده که اسب وفادار برای نجات سوار خود، خود را به خطر می اندازد. انسان در این راه از اسب

پند گیرد و بداند که او نیز مالک منعمی دارد و در راه وفای او به فدای مال و نثار جان حاضر باشد. انسانی که در وفا از اسپ کمتر و از سگ فروتر باشد نهایت ناسپاس و بی کفایت است.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

فعالیت‌های شاگردان	فعالیت‌های معلم
<p>- دو شاگرد سوره را با دقت از حفظ می‌خوانند.</p> <p>- آیات را با خود تکرار می‌کنند.</p> <p>شاگردان همه از خود آماده‌گی نشان می‌دهد.</p>	<p>معلم محترم بعد احوال پرسى و انجام فعالیت‌های مقدماتی فضای صنف را کنترل نموده برای شاگردان می‌گوید امروز سوره عادیات را از حفظ مشق و تکرار می‌کنیم.</p> <p>- نخست خود سوره مبارک را با دقت تام از حفظ می‌خواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا می‌خواهد تا سوره را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آن‌ها گوش می‌دهد.</p> <p>- معلم محترم سوره مبارک را به طور آیت، آیت می‌خواند و برای شاگردان هدایت می‌دهد تا آیات را به تعقیبش با آواز مناسب تکرار کنند.</p> <p>- برای شاگردان چند دقیقه وقت می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار کنند.</p> <p>- به شاگردان هدایت دهد تا سوره‌ها را به صورت دو نفری بخوانند طوری که شاگرد بخواند و شاگرد دیگر گوش دهد.</p> <p>- در مورد سوره مبارک در روشنائی ترجمه فوق برای شاگردان توضیحات لازم می‌دهد.</p> <p>- حفظ خوانی شاگردان را با سوالات زیر ارزیابی می‌کند:</p> <p>۱- کی می‌تواند سه آیت اول سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۲- کی می‌تواند سه آیت بعدی سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۳- کی می‌تواند پنج آیت متباقی را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۴- کی می‌تواند سوره مبارک را مکمل از حفظ بخواند. ؟</p>

درس سی و هشتم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۸) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- با جز آیت درس آشنایی حاصل کنند.
- جز آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- به تلاوت جز آیت درس علاقه مند شوند.
- قواعد تجویدی کلمات درس را درست بدانند.

دانش لازمی

در کلمات (بِأَنْفُسِهِنَّ، لَهُنَّ، فِي أَرْحَامِهِنَّ، كُنَّ، يُؤْمِنَنَّ، وَبَعُولَتُهُنَّ، بِرِدِّهِنَّ، وَلَهُنَّ، عَلَيْهِنَّ) نون مشدد است، پس لازم است غنه صورت گیرد و طول غنه به اندازه دو حرکت است.

لام تعریف در کلمات (وَالْبَطْلَقُ، بِالْعُرُوفِ) تلفظ می شود و قاعده تجویدیش از شاگردان باید پرسیده شود.
در کلمه (قُرُوءٍ) مد متصل صورت گرفته است؛ زیرا که حرف مد و سبب مد که همزه است، در یک کلمه واقع شده است.

کلمات (فِي أَرْحَامِهِنَّ، إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا) با مد منفصل خوانده می شوند.

نون ساکن در کلمه (أَنْ يَكْتُمْنَ) ادغام با غنه خوانده می شود و در کلمه (إِنْ كُنَّ) با اخفاء خوانده می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس سی و نهم

عنوان: تلاوت آیت (۲۲۹) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- جز آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- مثال اظهار در تنوین را بشناسند.
- ادغام با غنه را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

تنوین در کلمات (فَأَمْسَاكَ، مَعْرُوف، أَوْ تَسْرِجُ، بِإِحْسَانٍ) اقلاب خوانده می شود و در کلمات (بِإِحْسَانٍ، شَيْئًا) اظهار خوانده می شود.

در کلمات (إِلَّا أَنْ يَخَافَا إِلَّا يُعِيْمَا، مِمَّا أَتَيْنَهُنَّ) مد منفصل است.

نون ساکن در کلمه (فَإِنْ خِفْتُمْ) اظهار خوانده می شود و در کلمه (وَمَنْ يَتَعَدَّ) ادغام با غنه خوانده می شود.

میم ساکن در کلمات (لَكُمْ، فَإِنْ خِفْتُمْ) اظهار خوانده می شود.

لام تعریف در کلمات (الظَّالِمُونَ، الطَّلَاقُ) تلفظ نمی شود.

در کلمه (فَأُولَئِكَ) مد متصل است.

واو ساکن ماقبل مضموم در کلمات (بِمَعْرُوفٍ) أَنْ تَأْخُذُوا (أَتَيْنَهُنَّ، حُدُودَ اللَّهِ) حُدُودَ اللَّهِ (حُدُودُ اللَّهِ) حُدُودُ اللَّهِ

(فَلَا تَعْتَدُوا، حُدُودَ اللَّهِ، فَأُولَئِكَ، الظَّالِمُونَ) مدطبیعی (اصلی) می باشد که طول آن دو حرکت می باشد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس چهارم

عنوان: تلاوت آیت ۲۳۰ سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- اندازه حرکت مد منفصل را بدانند.
- اندازه حرکت مد منفصل را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- در کلمات ﴿فَإِنْ طَلَّقَهَا، تُنْكِحُ وَإِنْ ظَنَّا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿زَوْجًا غَيْرَهُ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿عَلَيْهِمَا أَنْ يَنْتَزِجَا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿أَنْ يَنْتَزِجَا﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿حُدُودَ اللَّهِ﴾ لام اسم (الله عَزَّ وَجَلَّ) تفخیم اداء می شود.
 - در کلمه ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿يَعْلَمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- ارزیابی:** از هر سه کتگوری شاگردان ارزیابی صورت می گیرد.
- کارخانه گي:** معلم محترم برای شاگردان خود هدایت می دهد که آیات اول و دوم سوره الزلزال را حفظ نمایند

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل و یکم

عنوان: تلاوت آیت ۲۳۱ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- چگونگی پر خواندن لام لفظ الله ﷻ را بیاموزند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿طَلَّقْتُمْ وَفَقَدَ﴾ در حروف (قاف و دال) قلقله صغرا صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ لام تعریف (أل) قبل از حرف (نون) که از جمله حروف شمسی می باشد، واقع شده است بنابر این لام تعریف در این کلمه تلفظ نمی شود.
 - در کلمه ﴿نِّسَاءَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿فَأَمْسِكُوا عَلَيْكُمْ مِّنْ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿مَعْرُوفٍ أَوْ سِرِّ حُوهْنٍ وَشَيْءٍ عَلِيمٍ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿ضَرَّارٌ لَّتَعْتَدُوا﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿وَمَنْ يَفْعَلْ﴾ ادغام نون ساکن معه غنه صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿آيَاتِ اللَّهِ﴾ (لام) اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می شود.
 - در کلمه ﴿هَٰؤُلَاءِ﴾ مد عوض صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿يَعْبَتِ اللَّهُ، وَاتَّقُوا اللَّهَ، أَنَّ اللَّهَ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می شود.
 - در کلمه ﴿أَنْزَلَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿مِّنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ﴾ لام تعریف (ال) قبل از حروف (کاف و حا) واقع شده است و حروف (کاف و حا) از جمله حروف قمری استند؛ بنابر این لام تعریف در این کلمات تلفظ می شود.
 - در کلمه ﴿عَلَيْكُمْ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿يَعِظُكُمْ بِهِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معه غنه صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿عَلَيْكُمْ مِّنَ الْكِتَابِ﴾ ادغام مثلین میم ساکن صورت می گیرد.
- ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
- روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی
- مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل و دوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۳۲) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که میم ساکن در کدام صورت اظهار شفوی می‌شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس قرار ذیل توضیح می‌شود:

- در کلمات ﴿طَلَّقْتُمْ وَأَظْهَرُ﴾ در حروف (قاف و طا) قلقله صغراء صورت می‌گیرد.
- در کلمه ﴿النِّسَاءُ﴾ مد متصل صورت می‌گیرد.
- در کلمه ﴿طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ﴾ لام تعریف (أل) قبل از حرف (نون) که از جمله حروف شمسی می‌باشد واقع شده است بنا بر این لام تعریف در این کلمه تلفظ نمی‌شود.
- در کلمه ﴿أَنْ يَنْكِحَنَّ﴾ ادغام نون ساکن معه غنه صورت می‌گیرد.
- در کلمات ﴿بِالْمَعْرُوفِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ لام تعریف (آل) تلفظ می‌شود.
- در کلمه ﴿يَنْكِحَنَّ، مَنْ كَانَ، مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت می‌گیرد.
- در کلمه ﴿مِنْكُمْ يُؤْمِنُ، ذَلِكَ أَرْكَى، لَكُمْ وَأَظْهَرُ، وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ اظهار میم ساکن صورت می‌گیرد.
- در کلمه ﴿بِاللَّهِ﴾ لام اسم (الله عَزَّوَجَلَّ) ترقیق اداء می‌شود.
- در کلمه ﴿وَاللَّهُ﴾ لام اسم (الله عَزَّوَجَلَّ) تفخیم اداء می‌شود.
- در کلمه ﴿تَعْلَمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می‌گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می‌گیرد.

کارخانه‌گی: معلم محترم برای شاگردان کارخانه‌گی می‌دهد تا آیات سوم و چهارم سوره الزلزال را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل و سوم

عنوان: تلاوت آیت (۲۳۳) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.

- حروف قمری را بشناسند.

- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.

- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿وَالْوَالِدَاتُ﴾ وَعَلَى الْهَلْوَودِ، بِالْمَعْرُوفِ، وَالِدَةُ، وَعَلَى الْوَارِثِ ﴿لام تعریف تلفظ می شود.

- در کلمات ﴿لِیَمِّنْ أَرَادَ، فَإِنْ أَرَادَا، مِنْهُمَا، وَإِنْ أَرَادَ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿أَنْ یُّیَمِّنَ﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿أَنْ یُّیَمِّنَ الرَّضَاعَةَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.

- در کلمات ﴿بِالْمَعْرُوفِ، بِصِیْرٍ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿نَفْسٍ إِلَّا، فِصَالًا عَنْ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿تُضَآرُّ﴾ مد لازم کلمی صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿وَالِدَةُ بَوْلِهَا﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿مَوْلُودٌ لَهُ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿عَنْ تَرَاوِضَ، أَنْ تَسْتَرْضِعُوا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿تَرَاوِضَ مِنْهُمَا﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿تَشَاوِرٌ فَلَا﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ، مَا آتَيْتُمْ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿أَرَدْتُمْ أَنْ، أَوْلَادَكُمْ فَلَا، عَلَیْكُمْ إِذَا﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿سَلَّيْتُمْ مَاءً﴾ در میم اول اظهار و در میم دوم ادغام مثلین صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿آتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن مع غنه صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ، أَنَّ اللَّهَ﴾ لام اسم (الله عَزَّوَجَلَّ) تفخیم ادا می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر وغیره.

درس چهل و چهارم

عنوان: تلاوت آیات (۲۳۴-۲۳۵) سورة البقره

صفحه:

وقت: يك ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- قلقله صغرا را بشناسند.
- در هنگام تلاوت؛ قلقله صغرا را رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- در کلمات ﴿خُطْبَةُ النِّسَاءِ، عَلِمَ اللَّهُ، أَنَّ اللَّهَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿مِنْكُمْ، بِأَنْفُسِهِنَّ، أَكُنْتُمْ، أَنْ تَقُولُوا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ، أَشْهُرٌ وَعَشْرًا، قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَشْرًا، مَعْرُوفًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فِي أَنْفُسِهِنَّ، فِي أَنْفُسِكُمْ، إِلَّا أَنْ، وَاعْلَمُوا أَنَّ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿بِالْمَعْرُوفِ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿حَبِيرٌ، حَلِيمٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَاللَّهُ، عَلِمَ اللَّهُ، أَنَّ اللَّهَ﴾ لام اسم (الله جلّ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمه ﴿مِنْ خُطْبَةٍ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿خُطْبَةٍ، عُقْدَةً، يَبْلُغُ﴾ در حروف (طا، قاف، با) قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿النِّسَاءِ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَلَكِنْ لَا﴾ ادغام بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سِرًّا إِلَّا، عَفْوَ حَلِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: برای شاگردان هدایت می دهد که آیات پنجم و ششم سوره الزلزال را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب. انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل و پنجم

عنوان: تلاوت آیات (۲۳۶-۲۳۷) سورة البقرة

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد عارض للسکون را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- در کلمات ﴿طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ، عُقْدَةُ النِّكَاحِ، إِنَّ اللَّهَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
 - در کلمات ﴿عَلَى الْمَوْسِیِّ، عَلَى الْمُفْتِرِ، بِالْمَعْرُوفِ، عَلَى الْحُسَيْنِ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
 - در کلمات ﴿إِنْ طَلَّقْتُمْ، مِنْ قَبْلِ، أَنْ تَمْسُو، وَأَنْ تَغْفُو، وَلَا تَنْسُوا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿طَلَّقْتُمْ، عَلَى الْمُفْتِرِ، طَلَّقْتُمْ، قَبْلَ، قَدْ، عُقْدَةُ، أَقْرَبَ، لِلتَّقْوَى﴾ در حروف (قاف، باو دال) قلقله صغرا صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿النِّسَاءَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿عَلَيْكُمْ، إِنْ، مَا لَمْ، تَمْسُوهُمْ، فَرَضْتُمْ، إِلَّا، بَيْنَكُمْ، إِنْ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿بِالْمَعْرُوفِ، مُحْسِنِينَ، النِّكَاحِ، بِصِيرٍ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُمْ﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿حَقًّا عَلَى﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿فَرِيضَةً فَنِصْفُ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿إِلَّا أَنْ، وَأَنْ تَغْفُوا أَقْرَبَ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿أَنْ يَغْفُونَ﴾ ادغام نون ساکن معه غنه صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿إِنَّ اللَّهَ﴾ لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می شود.
- ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
- روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی
- مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل و ششم
عنوان: تلاوت آیات (۲۳۸ - ۲۴۰) سورة البقره
صفحه:

وقت: يك ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که نون ساکن و تنوین چهار حکم دارند: اظهار، اخفاء، ادغام و اقلاب.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیل توضیح می شود:

- در کلمات «عَلَى الصَّلَاةِ وَالصَّلَاةِ، فَأَذْكُرُوا اللَّهَ، وَاللَّهُ» لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات «وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى، إِلَى الْحَوْلِ» لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمه «لِلَّهِ» لام اسم (الله) ترقیق اداء می شود.
- در کلمات «قَانِتِينَ، تَعْلَمُونَ، إِخْرَاجٍ، مَعْرُوفٍ، حَكِيمٍ» مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمه «قَانٍ» اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات «فَرَجًا، أَوْ، مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ» اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه «رُكْبَانًا» مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات «فَإِذَا أَمِنْتُمْ، فِي أَنْفُسِهِنَّ» مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات «أَمِنْتُمْ، مِنْكُمْ، أَنْفُسِهِنَّ» اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات «فَأَذْكُرُوا اللَّهَ، اللَّهُ» لام اسم (الله عَزَّ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات «خِفْتُمْ فَرَجًا، أَمِنْتُمْ فَأَذْكُرُوا، مَا لَمْ تَكُونُوا، مِنْكُمْ وَيَذُرُونَ، عَلَيْكُمْ فِي» اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات «عَلَيْكُمْ مَا لَمْ، لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا، مِنْ مَعْرُوفٍ» ادغام مثلین میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «أَزْوَاجًا وَصِيَّةً» ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه «وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ» ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات «مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ، عَزِيزٌ حَكِيمٌ» اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه «إِخْرَاجٍ» در حرف (جیم) در صورت وقف قلقله کبرا صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گي معلم محترم بعد از شنیدن آیات پنجم و ششم سورة به شاگردان هدایت می دهد که آیات هفتم و هشتم سورة الزلزال را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل و هفتم

عنوان: تلاوت آیات (۲۴۱-۲۴۲) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مخرج حرف (ثا) را بشناسند.
- مخرج حرف (ثا) را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه‌مند شوند.

دانش لازمی

- از این که سپردن آیات سورة الزلزال به عنوان کارخانه‌گی در هفته‌های گذشته تمام شد لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا در پهلوی درس امروز تمام آیات سورة الزلزال را مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم نماید البته ایشان آیات را قبلاً حفظ نموده اند. معلم محترم میتواند درس‌های اخیر کتاب را به حیث دروس مراجعه تقدیم نماید.

ترجمه سوره

آنگاه که زمین به لرزش (شدید) خود لرزانیده شود (۱) و زمین بارهای سنگین خود را برون افکند (۲) و بگوید انسان (زمین) را چه شده است (۳) در آن روز (زمین) خبرهای خود را بیان کند (۴) به سبب آن که پروردگارت حکم کرده است به آن (۵) آن روز برآیند مردم (به حال) پراکنده تا (نتیجه) کار هایشان به آنان نشان داده شود (۶) پس کسی که به اندازه وزن ذره‌ی نیکی کند (نتیجه) آن را خواهد دید (۷) و هر کی به اندازه وزن ذره‌ی بدی کند (نتیجه) آن را خواهد دید، (۸)

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

وقت	فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های شاگردان
۵ دقیقه	معلم محترم بعد احوال پرسى و انجام فعالیت‌های مقدماتی فضای صنف را کنترل نموده برای شاگردان می‌گوید امروز سورة الزلزال را از حفظ مشق و تکرار می‌کنیم.	
۲۵ دقیقه	- نخست خود سورة مبارکه را با دقت تام از حفظ می‌خواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا می‌خواهد تا سورة را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آنها گوش می‌دهد. - معلم محترم سورة مبارکه را به طور آیت، آیت می‌خواند و برای شاگردان هدایت می‌دهد تا آیات را با تعقیبش به صدای مناسب تکرار	- دو شاگرد سورة را با دقت از حفظ می‌خوانند.

<p>- آیات را با خود تکرار می‌کنند.</p> <p>شاگردان همه از خود آماده‌گی نشان می‌دهند.</p>	<p>کنند.</p> <p>- برای شاگردان چند دقیقه وقت می‌دهد و از آن‌ها می‌خواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار کنند.</p> <p>- بعد از هر شاگرد چند آیات را گوش نموده برای شان هدایت می‌دهد تا هر شاگرد سوره را از حفظ برای شاگرد پهلویش بخواند.</p> <p>- در مورد عظمت سوره مبارکه در روشنائی ترجمه فوق برای شاگردان توضیحات لازم می‌دهد.</p> <p>- حفظ خوانی شاگردان را با سوالات زیر ارزیابی می‌کند:</p> <p>۱- کی میتواند آیت اول و دوم سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۲- کی میتواند آیت سوم سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۳- کی می‌تواند آیات چهارم و پنجم سوره را از حفظ بخواند ؟</p> <p>۴- کی میتواند آیات ششم، هفتم و هشتم سوره را از حفظ بخواند.</p> <p>۵- کی می‌تواند سوره مبارک را مکمل از حفظ بخواند. ؟</p>	<p>۵ دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>
---	--	--------------------------------

درس چهل و هشتم

عنوان: تلاوت آیات (۲۴۳-۲۴۴) سورة البقره

صفحه

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- اظهار در تنوین را بشناسند.
- اظهار تنوین را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می شود:

- در کلمات ﴿أَلَمْ تَرَ، دِيَارِهِمْ وَهُمْ، وَهُمْ أُلُوفٌ، أَحْيَاهُمْ إِنَّ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَلَمْ تَرَ، خَرَجُوا، حَذَرَ الْمَوْتِ، أَكْثَرُ النَّاسِ، وَيَشْكُرُونَ﴾ حرف (راء) دارای فتحه و یا ضمه می باشد. تفخیم (پر) اداء می شود.
- در کلمه ﴿دِيَارِهِمْ﴾ حرف (را) دارای کسره می باشد. ترقیق (باریک) اداء می شود.
- در کلمه ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿لَهُمُ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ، عَلَى، أَكْثَرُ النَّاسِ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمه ﴿حَذَرَ الْمَوْتِ﴾ در صورتی که وقف شود. مدلین صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مِنْ دِيَارِهِمْ﴾ اخفاء نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿أُلُوفٌ حَذَرَ، فَضْلٌ عَلَى النَّاسِ، سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللَّهَ، لَهُمُ اللَّهُ﴾ لام اسم "الله ﷻ" تفخیم اداء می شود.
- در کلمه ﴿سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لام اسم "الله ﷻ" ترقیق اداء می شود.
- در کلمه ﴿وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَا يَشْكُرُونَ، عَلِيمٌ﴾ مد عارض صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد مدد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس چهل نهم

عنوان: تلاوت آیات ۲۴۵-۲۴۶ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حرف قلقله را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می شود:

- در کلمات ﴿مَنْ ذَا الَّذِي، إِنْ كُنْتَ، مِنْ دِيَارِنَا﴾ اخفاء نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يُقْرِضُ اللَّهُ، وَاللَّهُ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿حَسَنًا فَيُضَاعَفُهُ، أَضْعَافًا كَثِيرَةً﴾ اخفاء تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مِنْهُمْ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿قَرَضًا حَسَنًا﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ بَنِي، مِنْ بَعْدِ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿لَتَبَيَّنَ لَهُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَلِكًا ثَقَاتِلَ، قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يُقْرِضُ، يَقْبِضُ، وَيَبْسُطُ، لَهُمْ ابْعَثْ، وَقَدْ أُخْرِجْنَا، وَأَبْنَيْنَا﴾ حروف (قاف، با، دال و جیم) قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿لَهُ أَضْعَافًا، بَنِي إِسْرَائِيلَ، لَنَّا أَلَّا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿إِسْرَائِيلَ، وَأَبْنَيْنَا﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿يَبْسُطُ﴾ بالای حرف (صاد) حرف (سین) با خط باریک تحریر شده است. به این معنا که این کلمه با هریک از این حروف قرائت شود. جایز می باشد.
- در کلمات ﴿تَرْجَعُونَ، بِالظَّالِمِينَ، فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾ مد عارض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿إِلَى الْهَلَاكِ، عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ، عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: شاگردان سوره الزلزال را نزد بزرگان خویش تلاوت و تکرار نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس پنجاه ام

عنوان: تلاوت آیات ۲۴۷-۲۴۸ سورة البقره

صفحه

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف ادغام باغنه را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می شود:

- در کلمات ﴿لَهُمْ نَبِيُّهُمْ﴾، ﴿لَكُمْ طَالُوت﴾، ﴿وَلَمْ يُوْت﴾، ﴿عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ﴾، ﴿لَكُمْ اِنْ﴾ اظهار میم ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿اِنَّ الله﴾، ﴿وَالله﴾، ﴿اَنْ يَّاتِيَكُمْ التَّابُوتُ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿اِنَّ الله﴾، ﴿وَالله﴾ قبل از کلمه ﴿الله﴾ حروف (نون و واو) مفتوح می باشند. حرف (لام) کلمه ﴿الله﴾ در این کلمات تفخیم اداء می شوند.
- در کلمه ﴿قَدْ﴾ حرف (دال) ساکن از جمله حروف قلقله می باشد. قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مَلِكًا﴾ در صورت وقف تنوین به (الف) مبدل می شود و به اندازه یک الف مد می شود. که این مد را مد عوض می نامند.
- در کلمات ﴿لَهُ الْمَلِكُ﴾، ﴿بِالْمَلِكِ﴾، ﴿مِّنَ الْمَالِ﴾، ﴿فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ﴾، ﴿تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿قَالُواْ اَنَّىٰ﴾، ﴿مُلْكِهِ اَن﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مِنْهُ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مَنْ يَّشَاء﴾ مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مَنْ يَّشَاء﴾، ﴿اَنْ يَّاتِيَكُمْ﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مِّنْ رَّبِّكُمْ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿سَعَةً مِّنَ الْمَالِ﴾، ﴿سَكِينَةً مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةً مِّمَّا﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَاسِعٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿لَا يَهْدِي لَكُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿اِنْ كُنْتُمْ﴾ اخفاء نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ﴾ اخفاء تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿مِّنَ الْمَالِ عَلِيمٌ مُّؤْمِنِينَ﴾ مد عارض صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گي: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد تا آیت اول سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پنجاه و یکم

عنوان: تلاوت آیت ۲۴۹ سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حکم حروف میم و نون مشدد را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیت درس ذیلاً توضیح می شود:

- در کلمات ﴿فَلَهَا، إِنَّ اللَّهَ، مِثِّي، فَإِنَّهُ﴾ حروف (میم و نون) مشدد واقع شده اند. در هریک این دو حرف (میم و نون) مشدد به اندازه یی دو حرکت غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللَّهَ، مُلْقُوا اللَّهَ، بِأَذْنِ اللَّهِ، وَاللَّهُ مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿بِالْجُنُودِ، لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿إِنَّ اللَّهَ، مُلَاقُوا اللَّهَ، وَاللَّهُ﴾ حرف (لام) اسم (الله ﷻ) پر (تفخیم) آداء می شود.
- در کلمات ﴿مُبْتَلِيكُمْ، يَطْعَمُهُ﴾ در حروف (با و طا) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مُبْتَلِيكُمْ، يَنْهَرُ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معه غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿يَنْهَرُ، فَمَنْ، فِتْنَةً قَلِيلَةً﴾ اخفا در تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿فَمَنْ شَرِبَ، مَنْ فِتْنَةً﴾ اخفا نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مِنْهُ، مِنْهُمْ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَمَنْ لَّمْ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿لَّمْ يَطْعَمُهُ﴾ اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مِثِّي إِلَّا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿غُرْفَةً بَيْدِهِ، كَثِيرَةً بِأَذْنِ اللَّهِ﴾ اقلاّب در تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿قَلِيلًا مِنْهُمْ﴾ ادغام در تنوین معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَنْتُمْ مُلَاقُوا اللَّهَ، كَمْ مِّنْ﴾ ادغام ﴿میم﴾ ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿قَلِيلَةً غَلَبَتْ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿يَاذُنِ اللَّهِ﴾ لام اسم ﴿اللَّهُ﴾ باریک ادا می شود.

- در کلمه ﴿الصَّابِرِينَ﴾ مد عارض صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پنجاه و دوم
عنوان: تلاوت آیات (۲۵۰-۲۵۲) سورة البقره
صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حکم لام تعریف را قبل از حروف قمری بدانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می شود:

- در کلمات ﴿وَلَهَا مِثًا، النَّاسُ، وَلَكِنَّ اللَّهَ، وَإِنَّكَ﴾ در حروف (میم و نون) غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿رَبَّنَا أَفْرِغْ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿صَبْرًا، أَقْدَامَنَا﴾ در حروف (با و قاف) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿صَبْرًا وَثَبَّتْ﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ، وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ وَالْحِكْمَةَ، وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ، لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ، عَلَى الْعَالَمِينَ، بِالْحَقِّ، لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمه ﴿وَإِنْصُرْنَا﴾ اخفا در نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿الْكَافِرِينَ، عَلَى الْعَالَمِينَ، لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿يَا ذِينَ اللَّهِ﴾ لام اسم (اللَّهُ ﷻ) ترقیق ادا می شود.
- در کلمات ﴿يَا ذِينَ اللَّهِ، وَآتَاهُ اللَّهُ، دَفْعُ اللَّهِ، وَلَكِنَّ اللَّهَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿وَآتَاهُ اللَّهُ، دَفْعُ اللَّهِ، وَلَكِنَّ اللَّهَ، آيَاتُ اللَّهِ﴾ لام اسم (اللَّهُ ﷻ) تفخیم ادا می شود.
- در کلمه ﴿مِثًا﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿يَشَاءُ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گئی: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد که آیات دوم و سوم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس پنجاه و سوم
عنوان: تلاوت آیات ۲۵۳-۲۵۴ سوره البقره
صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حکم لام تعریف را قبل از حروف شمسی بدانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس ذیلاً توضیح می شود:

- در کلمات ﴿تِلْكَ الرُّسُلُ﴾، کَلَّمَ اللَّهُ، وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ، وَلَكِنَّ اللَّهَ، هُمْ الظَّالِمُونَ ﴿﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمه ﴿بَعْضُ﴾ وقف لازم صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْهُمْ﴾، مَنْ آمَنَ ﴿﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْهُمْ﴾، مَنْ بَعْدِهِمْ ﴿﴾، رَزَقْنَاهُمْ ﴿﴾، ادغام حرف ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَنفَقُوا﴾، مَنْ كَفَرَ ﴿﴾، اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَلَّمَ اللَّهُ﴾، شَاءَ اللَّهُ، وَلَكِنَّ اللَّهَ ﴿﴾ حرف ﴿لام﴾ اسم ﴿اللَّهُ﴾ تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿دَرَجَاتٍ﴾، الْقُدُسِ، كَفَرَ، شَفَاعَةً ﴿﴾ وقف مطلق صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَرْيَمَ الْبَيْتِ﴾، بِرُوحِ الْقُدُسِ، جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ، وَالْكَافِرُونَ ﴿﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿عِيسَى ابْنُ﴾، وَأَيَّدْنَاهُ، مَا اقْتَتَلَ، رَزَقْنَاهُمْ، مَنْ قَبْلُ ﴿﴾ در حروف ﴿باء، دال و قاف﴾ قلقله صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿شَاءَ اللَّهُ﴾، جَاءَتْهُمْ ﴿﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مَنْ بَعْدُ﴾ اقلاب در نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يُرِيدُ﴾، الظَّالِمُونَ ﴿﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿آمَنُوا أَنفَقُوا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مِمَّا﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أَنْ يَأْتِي﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿يَوْمَ لَا﴾ ادغام بدون غنه تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿بَيِّعَ فِيهِ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿خُلَّةٌ وَلَا﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس پنجاه و چهارم
عنوان: تلاوت آیات ۲۵۵-۲۵۶ سورة البقره
صفحه

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف اخفاء را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات «اللَّهُ، فِي السَّمُوتِ، كُزُسِيَّتُهُ، فِي الدِّينِ، تَبَيَّنَ الرُّشْدُ، بِالطَّاغُوتِ، بِاللَّهِ، وَاللَّهُ» لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات «الْحَيُّ الْقَيُّومُ، فِي الْأَرْضِ، وَالْأَرْضُ، وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، مِنَ الْغَيِّ، بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى» لام تعریف تلفظ می شود.

- در کلمات «اللَّهُ، وَاللَّهُ» لام حرف ﴿اللَّهُ﴾ تفخیم اداء می شود.
- در کلمات «لَا إِلَهَ إِلَّا، عِنْدَهُ إِلَّا، عَلَيْهِ إِلَّا، لَا إِكْرَاهَ» مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات «الْقَيُّومُ، الْعَظِيمُ، عَلِيمٌ» مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات «سِنَّةٌ وَلَا، بِشَىءٍ مِّنْ» ادغام تنوین معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمه «شَاءَ» مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات «الْأَرْضِ، بِالْعُرْوَةِ، كُزُسِيَّتُهُ» حرف ﴿را﴾ پر اداء می شود.
- در کلمات «مَنْ ذَا الَّذِي، عِنْدَهُ، لَا انْفِصَامَ» اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «مِّنْ عَلَيْهِ» اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «قَدْ تَبَيَّنَ» ادغام متجانسین صورت می گیرد.
- در کلمه «فَمَنْ يَكْفُرُ» ادغام نون ساکن معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمه «وَيُؤْمِنُ بِاللَّهِ» اقلاّب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «بِاللَّهِ» لام اسم ﴿اللَّهُ﴾ ترقیق اداء می شود.
- در کلمات «أَيُّدِيهِمْ وَمَا، فَقَدْ اسْتَمْسَكَ» اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «سَمِيعٌ عَلِيمٌ» اظهار تنوین صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿تَوَّمُّ فِي الْأَرْضِ، بِإِذْنِهِ، لَهَا﴾ وقف مطلق صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گي: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد که آیت چهارم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پنجاه و پنجم

عنوان: تلاوت آیات ۲۵۷-۲۵۸ سورة البقره

صفحه:

وقت: يك ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد مثقل کلمی را بشناسند.
- اندازه حرکت مد مثقل کلمی را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿اللَّهُ، مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ، أُولَئِئِهِمُ الظَّالِمُونَ، أَصْحَابُ النَّارِ، أَتَى اللَّهُ، فَإِنَّ اللَّهَ، بِالْشَّهِيسِ، وَاللَّهُ، الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿اللَّهُ، أَتَى اللَّهُ، فَإِنَّ اللَّهَ، وَاللَّهُ﴾ لام اسم ﴿اللَّهُ﴾ تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿يُخْرِجُهُم مِّنْ، يُخْرِجُونَهُمْ مِّنْ﴾ ادغام ﴿میم﴾ ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿النُّورِ، ظُلُمَاتٍ، خَالِدُونَ، أُمِّيَّتْ، ظَّالِمِينَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَتَى اللَّهُ الْمَلَكَ، مِنَ الْمَشْرِقِ، مِنَ الْمَغْرِبِ، لَا يَهْدِي الْقَوْمَ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿كَفَرُوا أُولَئِئِهِمْ، رَبِّهَ أَنْ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿أُولَئِئِهِمْ، أُولَئِكَ﴾ مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ اظهار ﴿میم﴾ ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿حَاجَّ﴾ مد لازم مثقل کلمی صورت می گیرد. در این کلمه به اندازه بی سه الف مد می شود.
- در کلمات ﴿النُّورِ، ظُلُمَاتٍ، أُمِّيَّتْ، كَفَرْ﴾ وقف مطلق صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مُلْكٌ﴾ وقف لازم صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿إِنِّرَاهِيْمَ﴾ در حرف ﴿بَا﴾ قلقله صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پنجاه و ششم

عنوان: تلاوت آیات ۲۵۹-۲۶۰ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- ادغام مثلین را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿هَذِهِ اللَّهُ، فَأَمَاتَهُ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ، مِنَ الظَّيْرِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿قَزِيَّةٌ وَهِيَ، أَرْبَعَةٌ مِّنْ، جَبَلٍ مِّنْهُمْ﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿خَاوِيَةً عَلَى، يَوْمًا أَوْ، عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿هَذِهِ اللَّهُ﴾ لام اسم (الله عَزَّ وَجَلَّ) ترفیق اداء می شود.
- در کلمات ﴿أَمَاتَهُ اللَّهُ، إِنَّ اللَّهَ﴾ لام اسم (الله عَزَّ وَجَلَّ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿إِلَى الْعِظَامِ، تُحْيِي الْمَوْتَى﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿عَامٍ ثُمَّ، شَيْءٌ قَدِيرٌ، جُزْءًا ثُمَّ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿بَلْ لَبِثْتُ﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَانْظُرْ إِلَى، نُنْشِزُهَا ثُمَّ، تُوْمِنُ قَالَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَمْ لَبِثْتُ، لَمْ يَتَسَنَّهْ﴾ اظهار (میم) ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلَنَجْجَعَكَ، إِبْرَاهِيمُ، لِيُظَاهِرَ، ثُمَّ اجْعَلْ، ادْعُهُنَّ﴾ در حروف (جیم، با، طا و دال) قلقله صغرا صورت می گیرد.

- در کلمه ﴿آيَةً لِلنَّاسِ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَمْ، سَعْيًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿قَدِيرٌ، حَكِيمٌ﴾ مد عارض صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَلَكِنْ لِّيُظَاهِرَ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مِّنْهُمْ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پنجا و هفتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۶۱-۲۶۴ سورة البقره

صفحه:

وقت: يك ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد منفصل را بشناسند.
- اندازه مد منفصل را در تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿يُنْفِقُونَ، عِنْدَ، مِنْ صَدَقَةٍ، يُنْفِقُ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿سَبِيلِ اللَّهِ، وَاللَّهُ، رِئَاءَ النَّاسِ، بِاللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿حَبَّةِ اللَّهِ، وَاسِعٌ عَلِيمٌ، خَوْفٌ عَلَيْهِمْ، مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ، غَنِيٌّ حَلِيمٌ، صَفْوَانٍ عَلَيْهِ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَنْبَتَتْ، سُنْبُلَةً﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سَبِيلِ اللَّهِ، بِاللَّهِ﴾ لام اسم (اللَّهُ) ترقیق اداء می شود.
- در کلمات ﴿سَبْعَ، أَجْرُهُمْ، لَا تَبْطُلُوا، يَقْدِرُونَ﴾ در حروف ﴿با، جیم و قاف﴾ قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿سُنْبُلَةً مَائَةً، مَنَّا وَلَا، قَوْلٌ مَعْرُوفٌ، خَيْرٌ مِّنْ، صَدَقَةٍ يَّتْبَعُهَا، شَيْءٌ مِّمَّا﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿وَاللَّهُ﴾ لام اسم (اللَّهُ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمه ﴿لِمَنْ يَّشَاءُ﴾ ادغام نون ساکن معه غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿يَّشَاءُ، رِئَاءَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلِيمٌ، يَحْزَنُونَ، حَلِيمٌ، الْكَافِرِينَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَا أَنْفَقُوا، وَلَا أَذَى، يَتَّبِعُهَا أَذَى﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أَذَى لَهُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَمْوَالُهُمْ فِي، رِيْبِهِمْ وَلَا، عَلَيْهِمْ وَلَا، وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿تُرَابٌ فَأَصَابَهُ، وَابِلٌ فَتَرَكَهُ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.

- در کلمات ﴿أَذَى، صُلْدًا﴾ مد عوض صورت میگیرد.

- در کلمه ﴿مِنَّا﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گي: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد تا آیت پنجم سورة البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس پنجاه و هشتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۶۵-۲۶۷ سوره البقره

صفحه:

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- حرف اقلاب را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿مَرَضَاتِ اللَّهِ، وَاللَّهُ، كُلِّ التَّهَرَاتِ، يُبَيِّنُ اللَّهُ، أَنَّ اللَّهَ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿يُنْفِقُونَ، أَنْفُسِهِمْ، أَنْ تَكُونَ، مِنْ تَحْتِهَا، مِنْ كُلِّ، مِنْ طَيِّبَاتِ، أَنْ تُغِيضُوا﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿أَمْوَالَهُمْ، لَمْ يُصِبْهَا، أَحَدُكُمْ أَنْ، لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ، كَسَبْتُمْ وَمِمَّا، لَكُمْ مِنْ﴾ اظهار میم ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَهُمْ ابْتِغَاءً، بِرَبْوَةٍ، يُصِيبُهَا، تَجْرِي، كَسَبْتُمْ، أَخْرَجْنَا﴾ در حروف (با و جیم) قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَهُمْ ابْتِغَاءً، ضَعْفَاءُ﴾ مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مَرَضَاتِ اللَّهِ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می شود.
- در کلمات ﴿مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ، وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ، لَكُمْ الْآيَاتِ، مِنَ الْأَرْضِ، وَلَا تَتَّبِعُوا الْخَبِيثَاتِ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿تَثْبِيئًا مِنْ، جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ، نُخِيلُ وَأَعْنَابٍ﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ أَنْفُسِهِمْ، الْأَنْهَارُ، مِنْهُ﴾ اظهار نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿أَنْفُسِهِمْ، أَنْ تَكُونَ، مِنْ تَحْتِهَا، مِنْ كُلِّ، أَنْفِقُوا، مِنْ طَيِّبَاتِ، تُنْفِقُونَ، أَنْ تُغِيضُوا﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ﴾ اقلاب تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا، غَنِيٌّ حَمِيدٌ﴾ اظهار تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿وَأَوَّلُ قَاتِلَتْ، أَعْنَابٍ تَجْرِي﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿فَإِنْ لَّمْ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿وَاللَّهُ، يُبَيِّنُ اللَّهُ، أَنَّ اللَّهَ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می شود.

- در کلمات ﴿بَصِيرٌ، تَتَفَكَّرُونَ، فِيهِ، حَمِيدٌ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
 - در کلمات ﴿فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ، يَأْتِيهَا الَّذِينَ، وَمِمَّا أَخْرَجْنَا تُغِيثُوا، إِلَّا أَنْ تُغِيثُوا، وَأَعْلَمُوا أَنَّ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ﴾ ادغام مثلین صورت می گیرد.
 - در کلمه ﴿وَلَسْتُمْ بِأَخْيَارٍ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معه غنه صورت می گیرد.
- ارزیابی:** از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.
- روش تدریس:** مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.
- مواد ممد درسی:** کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس پنجاه و نهم

عنوان: تلاوت آیات ۲۶۸-۲۷۲ سوره البقره

صفحه:

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که میم ساکن در کدام صورت اخفای شفوی می شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿يَعِدُّكُمْ الْفَقْرَ، بِالْفَحْشَاءِ، يُؤْتِي الْحِكْمَةَ، أُولُوا الْأَلْبَابِ، وَتَوْتُوهَا الْفُقَرَاءَ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمات ﴿وَاللَّهُ، فَإِنَّ اللَّهَ، إِنَّ تَبْدُوا الصَّدَقَاتِ، وَجْهَ اللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿فَقَرٌ، فَقَدْ، أَلْبَابِ، أَنْفَقْتُمْ، تَبْدُ، إِلَّا ابْتِغَاءَ، وَجْهَ اللَّهِ﴾ در حروف (قاف، دال، با و جیم) قلقله صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معه غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿بِالْفَحْشَاءِ، مَنْ يَشَاءُ، الْفُقَرَاءَ، إِلَّا ابْتِغَاءَ﴾ مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿وَاللَّهُ، فَإِنَّ اللَّهَ، وَلَكِنَّ اللَّهَ﴾ حرف لام اسم (الله تَعَالَى) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿يَعِدُّكُمْ مَغْفِرَةً، أَنْفَقْتُمْ مِنْ، نَذَرْتُمْ مِنْ﴾ در حرف میم ادغام مثلین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مَغْفِرَةً مِنْهُ، خَيْرًا كَثِيرًا﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مِنْهُ، مِنْ أَنْصَارٍ، مِنْ خَيْرٍ﴾ اظهار نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿فَضْلًا، كَثِيرًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَاسِعٌ عَلِيمٌ، نَفَقَةٍ أَوْ﴾ اظهار تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿عَلِيمٌ، أَلْبَابِ، أَنْصَارٍ، خَيْرٍ، وَجْهَ اللَّهِ، لَا تَطْلُبُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَنْ يَشَاءُ، وَمَنْ يُؤْتِ، مِنْ نَفَقَةٍ، مِنْ نَذَرٍ﴾ ادغام نون ساکن معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿خَيْرًا كَثِيرًا، نَذَرٍ فَإِنَّ، خَيْرٍ فَلَا نَفْسَكُمْ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿إِلَّا أُولُوا، وَمَا أَنْفَقْتُمْ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿أَنْفَقْتُمْ، أَنْصَارٍ، إِنَّ تَبْدُوا، وَإِنْ تُخَفُّوْهَا، عَنْكُمْ، مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ، تُنْفِقُوا، فَلَا نَفْسَكُمْ، وَأَنْتُمْ لَا تَطْلُبُونَ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿خَيْرٌ لَكُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.

- در کلمه ﴿وَجْهَ اللَّهِ﴾ لام اسم (الله) ترقیق ادا می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس شصتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۷۳-۲۷۵ سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که میم ساکن در کدام صورت اظهار می شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿لِلْفُقَرَاءِ، اَغْنِيَاءَ، جَاءَهُ، فَأُولَئِكَ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿سَبِيلِ اللَّهِ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می شود.
- در کلمات ﴿فِي سَبِيلِ اللَّهِ، مِنَ التَّعَفُّفِ، لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ، فَإِنَّ اللَّهَ، وَالنَّهَارِ، يَأْكُلُونَ الرِّبَا، وَحَرَّمَ الرِّبَا، إِلَى اللَّهِ، أَصْحَابُ النَّارِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿صَرَبًا فِي، خَيْرٍ فَإِنَّ، عَلَانِيَةً فَلَهُمْ﴾ اخفای تنوین اداء می شود.
- در کلمات ﴿فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ، مِنَ الْمَيْمِ، إِنَّمَا الْبَيْعُ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمه ﴿الْحَافَا﴾ مد عوض صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿تُنْفِقُوا، يُنْفِقُونَ، عِنْدَ، فَمَنْ جَاءَهُ، فَأَنْتَهَى﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ خَيْرٍ، وَمَنْ عَادَ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿فَإِنَّ اللَّهَ، وَأَحَلَّ اللَّهُ، إِلَى اللَّهِ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿عَلِيمٌ، يَحْزَنُونَ، إِلَى اللَّهِ، خَالِدُونَ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿تَعْرِفُهُمْ بِسَبِيلِهِمْ، أَمْوَالَهُمْ بِالْيَلِ﴾ اخفای شفوی میم ساکن مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بِسَبِيلِهِمْ لَا، أَمْوَالَهُمْ بِالْيَلِ، فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ، أَجْرُهُمْ عِنْدَ، رَبِّهِمْ وَلَا، عَلَيْهِمْ وَلَا، وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ، بِأَنَّهُمْ قَالُوا، وَأَمْرُهُ إِلَى، هُمْ فِيهَا﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً، مَوْعِظَةٌ مِّنْ﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أَجْرُهُمْ﴾ در حرف (جیم) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مِثْلُ الرِّبَا﴾ وقف لازم صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿الْحَافَا، وَحَرَّمَ الرِّبَا، سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وقف مطلق صورت می گیرد.

- در کلمات ﴿قَالُوا إِنَّمَا، وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.

کارخانه گئی: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد که آیت ششم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس شصت و یکم

عنوان: تلاوت آیات ۲۷۶-۲۷۸ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد عارض سکون را بشناسند.
- انداز حرکت عارض سکون را حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا، وَيُزِيهِ الصَّدَقَاتِ، وَاللَّهُ، وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ، آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ، مِنْ الرِّبَا﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿يَمْحَقُ، لَهُمْ، أَجْرُهُمْ، رَبِّهِمْ، عَلَيْهِمْ، وَلَا هُمْ﴾ اظهار حرف (میم) ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿يَمْحَقُ اللَّهُ، وَاللَّهُ، آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ﴾ حرف (لام) اسم (الله جلّ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿كَقَارِ أَثِيمٍ، خَوْفٌ عَلَيْهِمْ﴾ اظهار تنوین صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿صَدَقَاتٍ، أَثِيمٍ، يَخْزُونُ، مُؤْمِنِينَ﴾ مد عارض سکون صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿أَجْرُهُمْ﴾ قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عِنْدَ، إِنْ كُنْتُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مِنَ الرِّبَا إِنْ﴾ مد منفصل صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ ادغام مثلین (میم) ساکن صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس شصت و دوم

عنوان: تلاوت آیات ۲۷۹-۲۸۱ سورة البقره

صفحه:

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- ادغام بدون غنه را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمه ﴿فَإِنْ لَّمْ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿لَمْ تَفْعَلُوا، تَبْتُمْ فَلَكُمْ، فَلَكُمْ رُءُوسُ، أَمْوَالِكُمْ لَا، لَكُمْ إِنْ، كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ اظهار میم ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿يَحْزَبُ مِنْ، نَفْسٍ مَّا﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿مَنْ إِلَهُ، إِلَى اللَّهِ﴾ حرف لام اسم (الله تَعَالَى) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿وَإِنْ تَبْتُمْ، وَإِنْ كَانَ، وَأَنْ تَصَدَّقُوا، إِنْ كُنْتُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿تَبْتُمْ﴾ در حرف (با) قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿وَلَا تُظْلَمُونَ، تَعْلَمُونَ، لَا يُظْلَمُونَ﴾ مد عارض سکون صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿عُسْرَةَ فَنَظَرَةٍ، يَوْمًا تَرْجَعُونَ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿فَنَظَرَةٍ إِلَى﴾ اظهار تنوین صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت میگیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس شصت و سوم

عنوان: تلاوت جزء اول آیت ۲۸۲ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی ۴۵ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که هر گاه یکی از حروف قلقله در وسط کلمه قرار گیرد قلقله صفراء صورت می گیرد.
- قواعد تجوید را حسین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿يَا أَيُّهَا، اٰمَنُوْا اِذَا، اِلٰى اَجَلٍ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بِالْعَدْلِ، عَلَيْهِ الْحَقُّ﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمه ﴿تَدَايَنْتُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ﴾ اخفای شفوی میم ساکن مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَّمَهُ اللّٰهُ، وَلَيَتَّقِ اللّٰهُ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمه ﴿اَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مُسَمًّى فَاكْتُبُوْهُ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَلَيَكْتُبَنَّكُمْ﴾ در حرف (با) ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بَيِّنَكُمْ كَاتِبٌ، وَلِيُهِلِّلِ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ﴾ اقلاّب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بِالْعَدْلِ، فَلْيَكْتُبْ﴾ در حروف (دال و با) قلقله صفرا صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَاتِبٌ اَنْ، بِدَيْنٍ اِلٰى﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿اَنْ يَّكْتُبْ﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿عَلَّمَهُ اللّٰهُ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمه ﴿وَلَيَتَّقِ اللّٰهُ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

درس شصت و چهارم

عنوان: تلاوت جزء دوم آیت (۲۸۲) سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- جزء دوم آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- تعریف مد متصل را بفهمند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

جزء دوم آیت درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات «يَتَخَسُّ بِالْعَدَلِ» در حروف (با و دال) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمات «عَلَيْهِ الْحَقُّ بِالْعَدَلِ» لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمه «مِنْهُ» اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «شَيْئًا فَإِنْ» اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه «مِنَ الشُّهَدَاءِ» لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات «فَإِنْ كَانَ، مِمَّنْ تَرَضُّونَ، أَنْ تَضِلَّ» اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات «سَفِيهًا أَوْ، ضَعِيفًا أَوْ» اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه «أَنْ يُمِلَّ» ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات «مَنْ رَجَالِكُمْ، فَإِنْ لَمْ» ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمه «فَرَجُلٌ وَأَمْرَاتِنِ» ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات «فَلْيُمِلِلْ، رَجَالِكُمْ فَإِنْ، فَإِنْ لَمْ يَكُونَا، وَأَمْرَاتَانِ» اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه «مِمَّنْ» ادغام مثلین صورت می گیرد.
- در کلمه «مِنَ الشُّهَدَاءِ» مد متصل صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

کارخانه گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد که آیت هفتم سوره البینه را حفظ نمایند.

درس شصت و پنجم

عنوان: تلاوت جزء سوم آیت ۲۸۲ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- جزء سوم آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف اخفاء را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید: جزء سوم آیت درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمه ﴿إِخْلُصْهَا الْآخِرَى﴾ لام تعریف تلفظ می شود.
- در کلمه ﴿الشُّهَدَاءُ إِذَا﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلَا تَسْمُوا أَنْ، إِلَى أَجَلِهِ، وَأَذْنِيَّ، إِلَّا، تَرْتَابُوا، إِلَّا أَنْ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يَا أَبَ الشُّهَدَاءُ، عِنْدَ اللَّهِ﴾ لام تعریف تلفظ نمی شود.
- در کلمات ﴿أَنْ، عِنْدَ اللَّهِ، أَنْ تَكُونَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿صَغِيرًا أَوْ، كَبِيرًا إِلَى، تَجَارَةً حَاضِرَةً﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿أَقْسَطُ، وَأَقْوَمُ، وَأَذْنِي﴾ در حروف (قاف و دال) قلقله صغراء صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿ذَلِكَ أَمْسَطُ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿عِنْدَ اللَّهِ﴾ حرف لام اسم (الله عَزَّ وَجَلَّ) تفخیم اداء می شود.
- در کلمه ﴿حَاضِرَةً تُدِيرُ وَهَهَا﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس شصت و ششم

عنوان: تلاوت جزء چهارم آیت ۲۸۲ سوره البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- جزء چهارم آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- مد طبیعی را بشناسند.
- مد طبیعی را درست ادا نمایند.
- قواعد تجوید حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید: جزء چهارم آیت درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ تَبَايَعْتُمْ وَلَا بَيْعٌ لَكُمْ﴾ اظهارمیم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿جُنَاحٌ إِلَّا شَيْءٌ عَلَيْنَا﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿تَكْتَبُوهَا شَهِيدٌ بِكُمْ﴾ و ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ وقف مطلق صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَأَشْهَدُوا إِذَا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَلَا يَضَارُّ﴾ مد متقل کلمی صورت می گیرد. مقدار این مد سه الف می باشد.
- در کلمه ﴿كَاتِبٌ وَلَا﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿شَهِيدٌ﴾ و ﴿اتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ مد عارض ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿وَأَنْ تَفْعَلُوا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿فُسُوقٌ بِكُمْ﴾ اقلاب تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ﴾ و ﴿وَاللَّهُ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) تفخیم اداء می شود.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس شصت و هفتم

عنوان: تلاوت آیات ۲۸۳ - ۲۸۴ سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- مد عارض للسکون را بشناسند.
- در هنگام تلاوت حکم مد عارض للسکون را رعایت نمایند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿وَإِنْ كُنْتُمْ تُبَدُّوْا، أَنْفُسِكُمْ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿سَفَرٍ وَلَمْ، فَرِهَانٌ مَّقْبُوضَةٌ﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلَمْ تَجِدُوْا، يَكْتُمْنَهَا، أَنْفُسِكُمْ أَوْ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿كَاتِبًا فَرِهْنِ، بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ، أَثْمَ قَلْبُهُ، شَيْءٌ قَدِيرٌ﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مَّقْبُوضَةٌ، تُبَدُّوْا، يُحَاسِبُكُمْ﴾ در حروف (قاف و با) قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿فَإِنْ أَمِنَ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿بَعْضُكُمْ بَعْضًا، يُحَاسِبُكُمْ بِهٖ اللّٰهُ﴾ در حرف میم اخفای شفوی مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ، وَاللّٰهُ﴾ حرف لام اسم (اللّٰهُ تَعَالَى) تفخیم اداء می شود.
- در کلمات ﴿وَمَنْ يَكْتُمْنَهَا، مَنْ يَشَاءُ﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿فَإِنَّهٗ أَثْمٌ، فِي أَنْفُسِكُمْ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَلَيْكُمْ بِهٖ اللّٰهُ، قَدِيرٌ﴾ مد عارض ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿لِلّٰهِ بِهٖ اللّٰهُ﴾ لام حرف اسم (اللّٰهُ تَعَالَى) ترقیق اداء می شود.
- در کلمه ﴿لِمَنْ يَشَاءُ﴾ مد متصل صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

کارخانه گی: معلم محترم به شاگردان هدایت می دهد که آیت هشتم سوره البینه را حفظ نمایند.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس شصت هشتم

عنوان: تلاوت آیت ۲۸۵ سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- حروف ادغام بدون غنه بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید آیت درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمه ﴿بِمَا أُنْزِلَ﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أُنْزِلَ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ رَبِّهِ، مِنْ رُسُلِهِ﴾ ادغام نون ساکن بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَالْمُؤْمِنُونَ، الْمَصِيرُ﴾ مد عارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿كُلُّ آمَنَ﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿يَا لَلَّهِ﴾ حرف لام اسم (الله ﷻ) ترقیق اداء می شود.
- در کلمه ﴿مَلَأَ كِتَابَهُ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أَحَدٍ مِّنْ﴾ ادغام تنوین معه غنه صورت می گیرد.

ارزیابی: از هر سه کتگوری شاگردان صورت می گیرد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس شصت و نهم

عنوان: تلاوت آیت ۲۸۶ سورة البقره

صفحه:

وقت: یک ساعت درسی (۴۵) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیت درس را درست تلاوت نمایند.
- بدانند که (واو، الف و یا) حروف مد اند و سبب مد همزه و سکون می باشد.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

- از این که سپردن آیات سورة البینه به عنوان کارخانه گی در هفته های گذشته تمام شد؛ لهذا از معلم محترم خواهشمندیم تا در پهلوی درس امروز تمام آیات سورة البینه را مطابق رهنمودهای چوکات زیر برای شاگردان تقدیم کند؛ البته ایشان آیات را قبلاً حفظ کرده اند. معلم محترم میتواند دروس اخیر را به حیث درس های مراجعه تقدیم کند.

- ترجمه سورة بینه

نبودند آنان که کفر را اختیار کردند از اهل کتاب و مشرکان باز ایستاده گان تا آن که پیامد ایشان را حجتی آشکارا (۱) رسول از جانب خداوند که میخواند صحیفه های پاک را (۲) در آن صحیفه ها احکامیست راست و محکم (۳) و پراگنده نشدند اهل کتاب مگر بعد از آن که آمدایشان را حجتی روشن (۴) و مامور نشدند مگر آن که پیرستند خداوند را خالص برای او بنده گی را به راه ابراهیم و بر پادارند نماز را و بدهند زکات را و این است طریق مردان محکم (ملت) مستقیم (۵) هر آئینه آنان که کافر شدند از اهل کتاب و مشرکان در آتش دوزخ اند. و در آن برای همیشه می مانند، ایشانند بدترین خلق (۶) هر آئینه آنان که ایمان آوردند و کردند کارهای شایسته ایشانند، بهترین خلق (۷) پاداش آنان نزد پروردگارشان باغ های همیشه گی است که از زیر درختان آن نهرها روان است. همیشه باشند در آن خدا از آنان خوشنود است و آنان نیز از خدا خوشنود. این پاداش برای کسی است که از پروردگارش بترسد. (۸).

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

فعالیت های معلم	فعالیت های شاگردان
معلم محترم بعد احوال پرسى و انجام فعالیت های مقدماتی فضای صنف را کنترل نموده برای شاگردان می گوید امروز سورة البینه را از حفظ مشق و تکرار می کنیم. - نخست خود سورة مبارکه را بادقت تام از حفظ میخواند و بعد از یک و یا دو شاگرد خوش تلاوت و خوش صدا میخواند تا سورة را از بر بخوانند و درعین حال متوجه دیگران بوده به تلاوت آن ها گوش میدهد. - معلم محترم سورة مبارکه را به طور آیت آیت میخواند. و برای شاگردان	- دو شاگرد سورة را با دقت از حفظ می خوانند.

<p>- آیات را با خود تکرار می کنند.</p> <p>شاگردان همه از خود آماده گی نشان می دهند.</p>	<p>هدایت می دهد تا آیات را به تعقیبش به صدا مناسب تکرار کنند.</p> <p>- برای شاگردان چند دقیقه وقت می دهد و از آن ها می خواهد تا آیات را خاموشانه بخوانند و تکرار کنند.</p> <p>- بعد از هر شاگرد چند آیات را گوش نموده برای شان هدایت می دهد تا هر شاگرد سوره را از حفظ برای شاگرد پهلویش بخواند.</p> <p>- در مورد سوره مبارکه در روشنائی ترجمه فوق برای شاگردان توضیحات لازم می دهد.</p> <p>- حفظ شاگردان را با سوالات زیر ارزیابی می کند:</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- کی میتواند آیت اول سوره را از حفظ بخواند. ۲- کی میتواند آیت دوم و سوم سوره را از حفظ بخواند. ۳- کی میتواند آیت چهارم سوره را از حفظ بخواند. ۴- کی میتواند آیت پنجم سوره را از حفظ بخواند. ۵- کی میتواند آیت ششم سوره را از حفظ بخواند. ۶- کی میتواند آیت هفتم سوره را از حفظ بخواند. ۷- کی میتواند آیت هشتم سوره را از حفظ بخواند.
---	--

دروس هفتاد و هفتاد و یکم

عناوین: حفظ سورة القدر

اوقات: دوساعت درسی (۹۰) دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- بدانند که در کدام کلمات این سوره اخفای نون ساکن می شود.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

حفظ سورة قدر قبلاً صورت گرفته است، در اینجا احکام تجوید آن بیان می شود.

- در کلمات ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ وَمَا أَدْرَاكَ﴾ مد منفصل صورت میگیرد
- در کلمات ﴿أَنْزَلْنَاهُ مِنْ كُلِّ﴾ اخفای نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمات ﴿قَدْ، أَدْرَاكَ، مَطْلَعِ، الْفَجْرِ﴾ در حروف (دال، وطو جیم) قلقله صغرا صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿مِنْ أَلْفِ﴾ اظهار نون ساکن صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿الْمَلَكَةِ﴾ در حرف (لام) مد متصل صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿خَيْرٌ مِّنْ﴾ ادغام تنوین معاً غنه صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿أَمْرٍ سَلَمٌ﴾ اخفای تنوین صورت میگیرد.
- در کلمه ﴿سَلَامٌ﴾ در صورت وقف مد عارض سکون صورت میگیرد.

ترجمه

ما آن (قرآن) را در شب قدر نازل کردیم (۱) و تو چی میدانی که شب قدر چیست (۲) شب قدر بهتراز هزار ماه است (۳) در آن شب فرشته گان و روح (جبرئیل علیه السلام) به اذن پروردگار شان برای (تقدیر) هر کاری نازل می شوند (۴) شبی است سرشار از سلامت و برکت تا طلوع صبح (۵)

معرفی سوره

سورة قدر مکی است. دارای پنج آیت می باشد. در ترتیب عثمانی در ردیف نود و هفتم قرار دارد. این سورة مبارکه به سبب تکرار این کلمه و به معنای بزرگی مقام و منزلت این سورة به نام (قدر) مسمی شده است. موضوع سورة قدر بیان آغاز نزول قرآن کریم، فضیلت و منزلت شب قدر نسبت به سایر شبها و ماهها و نزول فرشته گان در این شب تا سحر می باشد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی.

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

درس هفتاد دوم و هفتاد سوم

عنوان: حفظ سورة العاديات

صفحات:

اوقات: دو ساعت درسی (۹۰ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- درحروف که قلقله می شود حین تلاوت رعایت کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿صَبَحًا، قَدَحًا، صُبْحًا، نَفْعًا، فَوْسَطُنْ﴾ قلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿لَكَنُودٌ، شَهِيدٌ، لَشَدِيدٌ، خَبِيرٌ﴾ مدعارض سکون صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿الْإِنْسَانُ﴾ اخفای نون سکون صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿صَبَحًا، قَدَحًا، صُبْحًا، نَفْعًا﴾ در صورتی که وصل تلاوت شود. اخفای تنوین صورت می گیرد. و در صورتی که وقف کرده شود مدعوض صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿جَمْعًا﴾ در صورت وصل اظهار تنوین می شود و در صورت وقف مدعوض صورت می گیرد.
- کلمات ﴿جَمْعًا، يَوْمَ مِثْلٍ﴾ اظهار میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿رَبِّهِمْ، يَوْمَ مِثْلٍ﴾ اخفای شفوی میم ساکن معه غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿يَوْمَ مِثْلٍ خَبِيرٌ﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.

ترجمه

قسم به اسپان تیز و دونده نفس زنان (۱) پس به اسپان آتش بر آورنده از کوبیدن نعل به سنگها (۲) پس قسم به اسپان یورش برنده هنگام صبح (۳) که برانگیزند به آن یورش غبار را (۴) پس در آیند. به آن (هجوم یا غبار) در میان جماعتی (۵) هر آئینه آدمی نسبت به پروردگار خود ناسپاس است. (۶) و او خود بر این (ناسپاسی) گواه است (۷) و هر آئینه او در محبت مال سخت در کوشش است. (۸) آیا نمی داند که چون برانگیخته شود آنچه در قبرها است (۹) و ظاهر ساخته شود آنچه در سینه ها است (۱۰) هر آئینه پروردگار شان به احوال ایشان در آن روز آگاه است (۱۱)

معرفی سوره

سورة العاديات مکی است. دارای یازده آیت می باشد. در ترتیب عثمانی در ردیف صدم سورة قرار گرفته است وجه تسمیه آن به العاديات از آن جهت می باشد که در این سورة به العاديات قسم یاد شده است. و العاديات به اسب های تیز گام مجاهدین اطلاق می شود که در راه الله (ج) جهاد کنند.

روش تدریس: مطالعه، سوال جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره

دروس هفتاد چهارم و هفتاد پنجم

عنوان: حفظ سورة الزلزال

صحفات:

اوقات: دو ساعت درسی ۹۰ دقیقه

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- مخارج حروف (زا) و (ذال) را بشناسند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمه ﴿الْإِنْسَانُ﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ، ذَرَّةً شَرًّا﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ، خَيْرًا يَّيْرَةً، شَرًّا يَّيْرَةً﴾ ادغام تنوین مع غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أَشْتَاتًا لَّيْرًا﴾ ادغام تنوین بدون غنه صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿ذَرَّةً خَيْرًا﴾ اظهار تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿فَمَنْ يَّعْمَلْ﴾ ادغام نون ساکن مع غنه صورت می گیرد.

معرفی سوره

سوره الزلزال مدنی است. دارای هشت آیت می باشد در ترتیب عثمانی در ردیف نود و نهم قرار دارد. وجه تسمیه آن به زلزله و یا الزلزال از آن جهت است که در آن از وقوع زلزله بزرگی یاد شده که با وقوع آن نظام کاینات و هستی از بین رفته و روز قیامت برپا می شود.

فضیلت سوره

در حدیث شریف که ترمذی از حضرت انس بن مالک رضی الله عنه روایت می کند: آمده است. که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: سورة الزلزال به اندازه ربع قرآن مجید ارزش و فضیلت دارد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

دروس هفتاد و هشتم، هفتاد و نهم و هفتاد و دهم

عنوان حفظ سورة البينه

صحفات:

اوقات: سه ساعت درسی (۱۳۵ دقیقه)

اهداف: شاگردان باید:

- آیات درس را درست تلاوت نمایند.
- آیات درس را حفظ نمایند.
- مد متصل و منفصل را از هم فرق کرده بتوانند.
- قواعد تجوید را حین تلاوت تطبیق کرده بتوانند.
- به تلاوت قرآن کریم علاقه مند شوند.

دانش لازمی

احکام تجوید در آیات درس قرار ذیل توضیح می شود:

- در کلمات ﴿لَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُرٌّ، رَبَّهُمْ جَنَّتٌ، عَنْهُمْ وَّرَضُوا﴾ اظهار حرف میم ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِنْ أَهْلِ، أَتَاهَا، عَنْهُمْ، عَنْهُ، لِمَنْ خَشِيَ﴾ اظهار نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿رَسُولٌ مِّنْ، صُحُفًا مُّطَهَّرَةً﴾ ادغام تنوین معهُ غنه صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿مِّنَ اللَّهِ، لِيُعْبُدُوا اللَّهَ، رَضِيَ اللَّهُ﴾ حرف لام اسم (الله جل جلاله) تفخیم ادا می شود.
- در کلمات ﴿مُطَهَّرَةً فِيهَا، كُتِبَ قِیمَةً، عَدْنٍ تَجْرِي﴾ اخفای تنوین صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿مِنْ بَعْدِ﴾ اقلاب نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿جَاءَتْهُمْ، حُنَفَاءٌ، أُولَئِكَ، جَزَاءُ وَهُمْ﴾ مد متصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿وَمَا أَمْرٌ، فِيهَا أَبَدًا﴾ مد منفصل صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عِنْدَ، مِنْ تَحْتِهَا﴾ اخفای نون ساکن صورت می گیرد.
- در کلمات ﴿عَدْنٍ، تَجْرِي﴾ فلقله صغرا صورت می گیرد.
- در کلمه ﴿أَبَدًا﴾ مد عوض صورت می گیرد.

معرفی سوره

سوره بینه مدنی است. دارای هشت آیت می باشد. در ترتیب عثمانی در ردیف نود و هشتم قرار گرفته است. نام این سوره از لفظ (البینه) که در آیت اول آن آمده است گرفته شده است. این سوره از سه امر مهم بحث می کند.

۱. اهل کتاب (یهود و نصارا) و مشرکینی که خواهان آمدن هدایت بودند؛ اما بعد از آمدن آن هدایت کفر و عناد ورزیدند خصوصاً اهل کتاب.
۲. هدف اساسی دین عبادت مخلصانه خدا و ادای نماز و دادن زکات است. اهل کتاب به همین چیزها امر شده بودند؛ اما به آن ها عمل نکردند.

۳. بیان سرنوشت و انجام کار مومنان به پیغمبر علیه اسلام و کافران به دین و کتاب خدا (ج)

فضلیت سورۃ یینه:

امام احمد، بخاری، مسلم، ترمذی و نسائی از انس بن مالک (رض) روایت نموده اند. که رسول الله صلی الله علیه وسلم به ابی بن کعب (رضی الله عنه) فرمود: خداوند به من امر فرموده است که (لم یکن الذین کفرو امن اهل الکتاب) را برای تو قرائت کنم. ابی گفت: آیا مشخصاً نام مرا برایت گرفته است؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: بلی همان بود که ابی به گریه افتاد.

روش تدریس: مطالعه، سوال و جواب، انفرادی

مواد ممد درسی: کتاب، کتابچه، تخته، تباشیر و غیره.

